

СТРАТЕГИЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ ПРИБОЈ

САДРЖАЈ

Одељак 1	Увод
1.1	Уводна реч Председника
1.2	Одлука о усвајању Скупштине општине
1.3	Признање учесницима
Одељак 2	Визија
Одељак 3	Мисија
Одељак 4	Принципи и вредности
Одељак 5	Контекст
5.1.	Историјат
5.2.	Географска слика
5.3.	Демографска слика
5.4.	Социо-економски контекст
5.5.	Стратешки оквир
5.6.	SWOT анализа
Одељак 6	Стратешка сврха и циљеви
Одељак 7	Одељци о приоритетима
7.1	Брига о породици, деци и младима
7.2	Стари
7.3	Деца и Млади
7.4	Незапослена лица
7.5	Учешће грађана
Одељак 8	Аранжмани за имплементацију
Одељак 9	Праћење и евалуација
Одељак 10	Ресурси
Одељак 11	Консултације са грађанима

У В О Д

1.1 Уводна реч Председника општине

С обзиром на чињеницу да се услуге социјалне заштите налазе у процесу децентрализације и деинституционализације и да се тежиште ставља на локалну заједницу, општина Прибој је јасно опредељена да преузме активну улогу у процесу реформе социјалне заштите на локалном нивоу.

Ми смо са речи прешли на дела, управо, израдом „Стратегије социјалне заштите“. Стратешки план за социјалну заштиту је развојни документ општине Прибој, којим се пружају смернице за развој општинске социјалне политике, у складу са националним приоритетима и достизање стандарда Европске уније у наредном петогодишњем периоду.

Овај документ резултат је рада Општинског координационог одбора за социјалну политику, као саветодавног тела председника Општине. ОКОСП чине представници локалне заједнице и свих релевантних институција на локалном нивоу. Документ је фокусиран на развој социјалне политике у општини Прибој, успостављајући интегративни систем социјалне заштите, којим се обједињују активности Општинске управе, установе социјалне заштите, установа образовања, запошљавања, здравства, као и активности организација грађанског друштва.

Као такав, овај документ одсликава тренутно стање и актуелне проблеме на пољу социјалне заштите, а са друге стране, указује на правце и могућности превазилажења проблема из области социјалне заштите.

Уверавам Вас, да ће руководећи органи локалне заједнице, заједно са ресорним институцијама и осталим релевантним чиниоцима, дати свој допринос реформисању социјалне заштите на локалном нивоу.

Чињеница је, да смо општина са изрженом социјалном проблематиком. Наша обавеза и одговорност је, да у наредном периоду искористимо све расположиве људске и организационе ресурсе, као и стручну и финансијску помоћ Министарства рада и социјалне политике, како би својим грађанима омогућили да, као корисници, услуге социјалне заштите остварују у свом природном окружењу, са што мање проблема.

Пружајући нормалне услове за живот наших грађана, омогућићемо услове за изградњу солидарног и праведног друштва, у коме сваки грађанин има једнаке шансе и једнаке могућности за живот, достојан човека.

УЧИНИМО, ЗАЈЕДНО, БУДУЋНОСТ ЛАКШОМ И ЛЕПШОМ!

**ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ ПРИБОЈ
Миленко Милићевић**

На основу члана 15. Статута општине Прибој („Сл.лист општине Прибој“ број 6/04, 3/95 и 5/06), а у складу са Стратегијом развоја социјалне заштите Републике Србије, („Сл.гласник РС“ број 108/05), од 06.12.2005. године, Скупштина општине Прибој, на седници одржаној _____ 2008. године донела је

О Д Л У К У
О УСВАЈАЊУ СТРАТЕГИЈЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ
ПРИБОЈ
ЗА ПЕРИОД 2008.- 2012. ГОДИНА

Члан 1.

Овом Одлуком усваја се Стратегија социјалне заштите општине Прибој за период 2008-2012 година и обезбеђују финансијска средства за имплементацију Стратегије социјалне заштите општине Прибој 2008-2012. године, према приоритетима за 2008. годину.

Члан 2.

Средства за имплементацију Стратегије социјалне заштите општине Прибој за период 2008-2012. година, према приоритетима наведеним у Стратегији за 2008. годину, одређују се у висини до 1% од укупно планираног Буџета за 2008. годину.

Члан 3.

Овом Одлуком омогућава се стручна ревизија Стратегије социјалне заштите, у периоду од наредна три месеца, у складу са препоруком Министарства за рад и социјалну политику.

Члан 4.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Прибој“, а део финансирања примењиваће се од 01.01.2008. године.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ПРИБОЈ
Број: _____ од _____ 2008. године

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ
Драгомир Минић

1.3. ПРИЗНАЊЕ УЧЕСНИЦИМА

- Миленко Милићевић, председник Општине
- Бранкица Јеремић, ментор у изради документа
- Шефкет Мулаосмановић, начелник Општинске управе и председавајући ОКОСП-а
- Рада Милинковић, руководилац Одељења за друштвене делатности, финансије и буџет
- Кристина Папан, струч. сарадник за послове Општинског већа и односе са јавношћу, координатор ОКОСП-а
- Душанка Шушњевић, виши сарадник за послове образовања
- др. Миодраг Трипковић, директор Дома здравља
- др. Биљана Баковић, лекар
- Славојка Ђуровић, педагог-психолог и помоћник директора
- Биљана Милинковић, педагог-психолог
- Мелка Срна, васпитач
- Виолета Миловановић, васпитач
- Зоран Полић, директор Центар за социјални рад
- Радоје Којадиновић, клинички психолог
- Миланка Јевтовић-Вукојичић, дипл. социјални радник
- Светлана Вејић, социјални радник
- Сенад Мулаосмановић, саветодавац у раду са незапосленима
- Лола Стикић, евидентичар у раду са незапосленима
- Зора Ђеловић, потпредседница НВО“Женска иницијатива Прибој“
- Бојана Дробњаковић, Женска услужна задруга
- Верица Радовић, секретар О.О. Црвеног крста
- Радојка Чоловић, председница НВО „Центар за људска права“
- Јасмина Прељевић, преседница Друштва за помоћ особама ометеним у развоју
- Славиша Шушањ, председник Друштва за церебралну и дечју парализу
- Бранимир Станишић, официр полиције
- Драган Којадиновић, криминалистички полицајац
- Оливер Милићевић, волонтер у Општинској управи

2. ВИЗИЈА

2012. општина Прибој је економски оснажена и ојачана развијеном ефикасном мрежом институционалних и ванинституционалних социјалних услуга пружених у партнерствима јавног, приватног и сектора грађанског друштва, **регионално повезана**, а све у циљу добробити и најбољег интереса грађана и најрањивијих група.

3. МИСИЈА

У циљу побољшања и унапређења социјалне заштите, општина Прибој ће:

- ┆ Градити нове инфраструктурне и организационе капацитете и континуирано јачати капацитете људских ресурса;
- ┆ Успоставити и континуирано јачати мрежу партнерских односа између јавног, приватног и сектора грађанског друштва за пружање квалитетних ванинституционалних услуга;
- ┆ Континуирано развијати и унапређивати адекватне услуге којима ће се излазити у сусрет задовољењу социјалних потреба и и решавању социјалних проблема грађана и грађанки;
- ┆ Стално испитивати потребе и проблеме грађана и своје активности усмеравати у циљу задовољења њихових потреба ;

4. ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Стратегија је вођена и биће примењена у складу са следећим:

Принципима процеса:

1. усаглашеност са међународним документима и националним стратегијама ;
2. партнерски приступ у изради, примени и контроли стратешког плана;
3. континуирана консултација са грађанима, у циљу препознавања и дефинисања потреба и пружања адекватних одговора за њихово задовољење ;
4. демократско одлучивање ;
5. поштовање људских права и достојанства личности ;
6. дугорочно планирање и одрживост;
7. континуирано усавршавање;
8. информисање корисника;

Принципима услуга:

1. поштовање најбољег интереса корисника приликом избора и реализације услуга;
2. пружање услуга у најмање рестриктивном окружењу;
3. партиципација корисника у креирању и коришћењу услуга;
4. доступност услуга;
5. стандарди услуга;

5. КОНТЕКСТ

5.1. ИСТОРИЈАТ

Историја Прибоја и околине богата је догађајима који су се овде збивали у данима бурне историје наших народа. Не зна се тачно када и како је Прибој настао, али се сматра да су га подигли средњовековни српски феудалци, као четвороугаони зидани град Јагат на падинама планине Бић, ширећи своју власт и државу према Босни. У многим средњовековним путописима, он је описиван као утврђење и војничка заштита и називан и као: Прибон, Прибој, Бишћански град и др., а то потврђују и данашњи остаци града на врху Малог Бића.

Прибој постоји много пре 1418. године, када се први пут помиње у историји и када га је освојио Исак-бег. Касније се помиње у повељи краља Фридриха III из 1448. године, затим 1463. године. У једном путопису помиње се Прибој у нахији Добрун, а други пут 1485. године, као седиште истоимене нахије. Потпуније податке о граду дали су Бенедикт Курипешкић – словеначки путописац који је пролазио кроз Прибој 1530. године и Елвија Челебија - који је пролазио кроз Прибој 1662. године.

Повољан стратешки положај Прибоја доносио је привредни развој, али и велика рушења и разарања: рушен је у време турских освајања, рушили су га

Аустријанци у 19. веку, горео је 1809. године, страдао је и у време Балканских ратова, као и у I и II Светском рату.

Свој процват и буран развој Прибој је доживео тек после II Светског рата. Тада је изграђен један читав нови град са јаком индустријом и, после Ужица, у то време је био најјачи индустријски центар.

Кад је у питању традиција социјалне политике, 50-их година је формиран Одсек социјалне заштите у Општинској управи, који је почео да развија свеобухватне планове за заштиту целокупног становништва коме је овај вид заштите био потребан. У ери материјалног успона нашег краја, 1. јуна 1970. године СО-е Прибој оснива прву установу социјалне заштите-Центар за социјални рад. Основни задатак Центра је био спровођење социјалне заштите грађана на подручју општине Прибој. Од тог периода, ова установа проширује своју делатност и бави се лечењем алкохоличара и наркомана, а оснива се и Клуб лечених алкохоличара у Прибоју. За отклањање говорних недостатака код предшколске деце Центар оснива и логопедско одељење. Приликом оснивања Центра за социјални рад, Општина је својом одлуком пренела и послове старатељства на ову социјални установу.

Прва основна школа у нашем крају је школа у Прибојској Бањи, а основана је 1853. године. Школа у Прибоју отворена је 1888. године. Оснивањем Ниже гимназије у Прибоју 1946. године створен је код већине грађана полет, стваралачки занос, као да је оформљена нека средња стручна школа. Захваљујући успешном развоју ФАП-а, оснива се Машински школски центар, у коме су ученици са завршеном осмогодишњом школом стицали знања из разних металских занимања. Школске 1960/61. основана је Средња техничка машинска школа, а 1961/62. Средња економска школа.

Прва установа предшколског образовања у прибојском крају почела је са радом 1958. год.

5.2. ГЕОГРАФСКА СЛИКА

Општина Прибој се налази у југозападној Србији, у шумовитој области старог Влаха, у долини реке Лим. Прибој је смештен на тремеђи Србије, Црне Горе и БИХ, односно, Републике Српске, а граничи се са општинама: Чајетина, Нова Варош, Пријеполје, Пљевља, Чајниче и Рудо.

Прибој се простире на површини од 552 км², што чини 8,9% укупне територије Златиборског округа, коме општина административно и припада.

У погледу територијалног положаја, Општина Прибој има своје специфичности, које се односе на чињеницу да 2/3 територије гравитирају према Републици Српској, на којој се налази главна саобраћајница Прибој-Рудо која повезује ова подручја и прекида се неколико пута, због граничних прелаза и полицијских контрола са обе стране. Са поменутог подручја, а током рата на територији БИХ, дошло је до масовног исељавања Муслиманског становништва. Села су раштркана, путна мрежа је неразвијена, а у зимском периоду и непроходна.

5.3. ДЕМОГРАФСКА СЛИКА

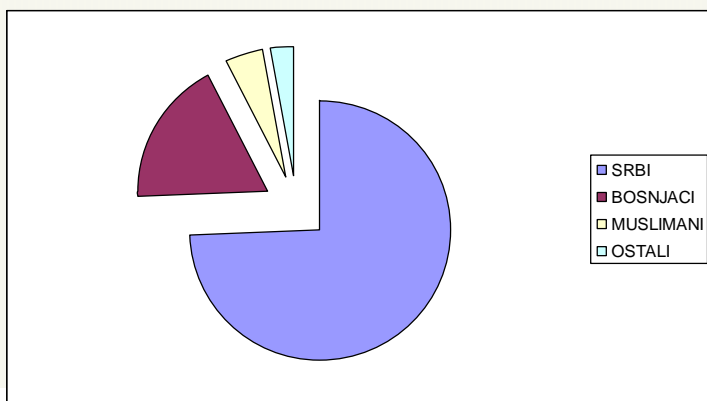
Статистички подаци за 2002. годину показују да општина Прибој има укупно 30.377 становника. Просечна густина насељености је 55 становника на 1 км².

Табела 1. – Број и полна структура становника

Смањење укупног становништва Општине Прибој у односу на претходни попис из 1991. године последица је близине ратних дешавања и одласка великог броја становника муслиманске националности у друга, тада сигурнија подручја, углавном у иностранство.

Укупан број становника (година)	Укупно	Жене	Мушкарци
1991. година	35.951	17.932	18.019
2002. година	30.377	15.315	15.062

* Извор података: Републички завод за статистику

Од укупног броја становника, највећи проценат и то 74,14% припада Србима, на другом месту су Бошњаци са 18,32%, затим Муслимани са 4,69% и осталих је 2,85%. Највећи број становништва сконцентрисан је у граду и то 64,15%.

Општину Прибој чини 14 месних заједница, од тога 12 сеоских и 2 градске месне заједнице.

Назив месне заједнице	Број становника
МЗ Стари град	21338
МЗ Нови Прибој	
МЗ Бања	2163
МЗ Кратово	761
МЗ Рача	1313
МЗ Саставци	1319
МЗ Бучје	570
МЗ Крајчиновићи	736
МЗ Забрњица	453
МЗ Сјеверин	805
МЗ Стрмац	181
МЗ Пр. Голеша	204
МЗ Мажихи	261
МЗ Калафати	273
УКУПНО	30.377

Од укупног броја становника, у општини Прибој градско становништво чини 19.564 лица, а остало 10.813 лица, од којих је највише концентрисано у Бањи 2.163 и Рачи 1.313 становника. Сеоска насеља су мала и броје мање од 700 становника, а највећа међу њима су: Милијеш (644), Добриловићи (490), Касидоли (455), Црнузи (445) и Хер Голеша (430).

У табели 2 приказана је старосна структура становништва, која указује:

Старосна структура становништва по попису из 2002. године	Број	Процент у односу на укупан број
Популација од 0-4 године	1.385	4,55%
Популација од 5-9 година	1.689	5,56%
Популација од 10-15 година	2.031	6,68%
Популација од 16-17 година	2.123	6,98 %
Популација од 18- 24 година	2.566	8,45%
Популација од 24-29 година	1.802	5,49%
Популација од 30-44 година	6.416	21,14%
Популација од 45-64 година	8.462	27,68%
Популација од 65 и даље	3.683	12,12%
Лица непознате старости	220	0.72%

*да је просечна старост становника општине Прибој је за жене 36,7, а мушкарце 36 година.

*да природни прираштај показује негативни тренд.

Табела 2. Природни прираштај

Подаци/попис	1991	2002
Број рођених	-	413
Број умрлих	-	275
Очекивано трајање живота	-	70 година

Број и структура домаћинства**Вишечлане породице.**

Подаци/попис	1991	2002
Број домаћинства	-	7 670
Просечна величина домаћинства	-	4 члана
Број породица	-	7 670
Становништво старо 65 и више год.(број)	-	2 080
Удео стан. старог 65 и више год. %	-	6,84%
Избегличке породице	-	-

ПОДАЦИ О ОБРАЗОВНОЈ СТРУКТУРИ СТАНОВНИШТВА**Подаци о запослености и незапослености**

Највећи број радника је запослен у две корпорације у Прибоју: „ФАП“ корпорација а.д. Прибој, која запошљава 1.509 радника и „Полиестер“ корпорација а.д. Прибој, која запошљава 350 радника.

Запослених лица има 6.943, док је број особа са оствареним правом на пензију 6.963. Када је реч о квалификационој структури, већи број незапослених лица је са нижом стручном спремом.

Према подацима Завода за запошљавање, у 2007. години било је 6.110 незапослених, од којих су 3.010 жене, а 3.100 мушкарци.

Подаци о незапослености	Жене	Мушкарци	Укупно
2005.година	3.391	3.456	6.847
2006. година	3.307	3.398	6.705
2007.година	3.010	3.100	6.110

Квалификациона структура незапослених по степену стручне спреме	Iстеп.	IIстеп.	IIIстеп.	IVстеп.	Vстеп.	VI-1 + VI-2 степ.	VII-1 степ.
2005							
2006	1.819	208	2.945	1.415	77	158+2	82
2007	1.628	202	2.702	1.282	56	147+1	93

Квалификациона структура новозапослених по степену стручне спреме	Iстеп.	IIстеп.	IIIстеп.	IVстеп.	Vстеп.	VIстеп.	VIIстеп.
2005							
2006	161	11	208	153	2	42	92
2007							

5.4. СОЦИО-ЕКОНОМСКИ КОНТЕКСТ

Скупштина општине Прибој је за потребе решавања доминантног проблема незапослености грађана формирала Савет за запошљавање, као радно тело Скупштине, 21.12.2006. године. Овај савет даје мишљење и препоруке надлежном органу локалне самоуправе у вези са доношењем програма, организовањем јавних радова и радним ангажовањем незапослених у извођењу јавних радова, додатним образовањем, обуком и другим питањима од интереса за запошљавање. Буџетом општине за 2007. годину издвојена су средства за рад Савета у износу од 1.600.000,00 динара, којим је субвенционисано запошљавање у једнократном износу од 100.000,00 динара.

ОПШТИНСКА УПРАВА организована је као јединствена служба, чијим радом руководи начелник Општинске управе. У оквиру Општинске управе, која запошљава 79 радника, организована су 3 одељења: Одељење за урбанизам, имовинско-правне и комунално-стамбене послове (у оквиру овог Одељења је Одсек за инспекцијске послове); Одељење за општу управу и заједничке послове (у оквиру овог Одељења је Кабинет председника и Одсек за скупштинске послове) и Одељење за друштвене делатности, финансије и буџет. Социјалном заштитом се, у оквиру Управе, бави Одељење за друштвене делатности, финансије и буџет. Ово Одељење финансира следеће услуге из области социјалне заштите: једнократне новчане помоћи, помоћ у кући и „Сигурну кућу“ за збрињавање жртава злостављања и занемаривања.

ОПШТИНСКИ КООРДИНАЦИОНИ ОДБОР ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ је образован у циљу дефинисања приоритета у области социјалне политике и, у складу са тим, за израду општинских стратешких докумената-акционих планова из области социјалне политике, иницирање, развој и праћење партнерства између локалне самоуправе, са једне стране и институција, као и организација, са друге стране, на локалном нивоу. ОКОСП има 12 чланова и исто толико заменика, из релевантних институција и организација које учествују у планирању и реализацији политике на општинском нивоу. Делокруг рада и задаци ОКОСП-а су: израда стратешког плана за област социјалне заштите у општини Прибој, примена (имплементација) општинских стратешких докумената у области социјалне политике, праћење (мониторинг) активности и процена (евалуација) остварених резултата предвиђених стратешким документима усвојеним у области социјалне заштите), промовисање партнерских активности између јавног, приватног и сектора грађанског друштва, као и активности усмерене ка прибављању финансијских средстава из националних и међународних фондова.

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД је основан 01.07.1970. године као међуопштински Центар за социјални рад за општине Прибој и Пријеполје, са седиштем у Прибоју. Као такав функционисао је до 1979. године, када су формиран засебно Центар за социјални рад Прибој и Центар за социјални рад Пријеполје. Центар за социјални рад Прибој обавља све послове из области социјалне и породично-правне заштите, у складу са Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана и Породичним Законом.

ОБРАЗОВНЕ УСТАНОВЕ

Основна делатност **дечјег вртића „Невен“** је васпитно-образовни рад, старање о деци и превентивна здравствена заштита. Дечји вртић „Невен“ располаже са 3 наменски грађена објекта (површине 2.300 м²) и двориштима (од 4.200 м²), као и са два одељења при основним школама на Бањи и у Кратову. Дечји вртић броји 60 запослених, од тога 56 жена. Просечна старост је 45 година, а просечни радни стаж је 18 година. Од укупног броја запослених, 60% има VI степен стручне спреме.

У 2007/08. години услуге Дечјег вртића „Невен“ користи 576-оро деце у свим објектима, распоређених у 23 групе, и то: у Прибоју (7 група), Населју (10 група), „Водоводу“ (4 групе), Бањи (1 група) и Кратову (1 група).

Услуге се пружају предшколској деци општине Прибој- у виду целодневног и четворочасовног програма.

На територији општине Прибој васпитно-образовна делатност реализује се у **5 основних школа**, и то:

ОШ „Вук Караџић“, издвојено одељење Милијеш;

ОШ „Бранко Радичевић“;

ОШ „Десанка Максимовић“, издвојена одељења: Сјеверин, Стрмац, Забрђе;

ОШ „Никола Тесла“ Бања, издвојено одељење Калафати;

ОШ „Благоје Полић“ Кратово, издвојено одељење Челице;

ОШ „9. Мај“Саставци, издвојена одељења Забрњица, Крајчиновићи, Хер Голеша и Заостро и две средње школе – Гимназија и Машинско–електротехничка школа.

Укупан број ученика у свим школама је 3.494, а од тога је 2.408 ученика у основним школама и 1.086 ученика у средњим школама.

У образовању је запослено 334 радника, а са високом стручном спремом је 175 радника (52% од укупног броја запослених).

При основним школама „Вук Караџић“ и „Бранко Радичевић“ реализује се настава за децу са инвалидитетом – 3 одељења са 11 ученика. Не постоји одељење за децу са посебним потребама при средњим школама. Мали број деце наставља даље школовање. За оне малобројне који, ипак, наставе школовање, у Ужицу постоји школа која је намењена за оспособљавање за рад деце са инвалидитетом. Овој деци Општина, за време школовања, плаћа трошкове превоза, а помаже им и у виду једнократних помоћи. За децу основног школског узраста који се школују ван Прибоја, локална заједница сноси трошкове школовања. Што се тиче стипендирања, стипендије се дају само за факултете и више школе, а не за средње и основно образовање. У случају да се појаве особе са инвалидитетом, као студенти, (што је реткост), стипендирају се и они.

У оквиру Здравственог центра Ужице, у Прибоју постоје 3 радне јединице: Дом здравља, Болница и Центар за рехабилитацију у Прибојској Бањи. У њима се обавља здравствена заштита на примарном и секундарном нивоу. Као посебна јединица постоји Центар за рехабилитацију у Прибојској Бањи. Број корисника услуга у ове 3 јединице је 30.377.

Дом здравља

година	укупан број обављених прегледа	укупан број пружених услуга
2005.	224.600	451.557
2006.	190.637	313.123
2007.	210.152	573.728

Општа болница

година	укупан број обављених прегледа	укупан број пружених услуга
2005.	35.614	104.290
2006.	34.842	78.463
2007.	30.780	65.149

РХ Центар

година	укупан број обављених прегледа	укупан број пружених услуга
2005.	11.881	2.086
2006.	10.451	4.766
2007.	8.980	2.056

С обзиром да се Прибој налази у непосредној близини Пријепоља и Нове Вароши, постоји обострана међуопштинска сарадња, а због близине границе са БиХ – Републиком Српском, постоји тесна сарадња са општином Рудо.

На територији општине Прибој, као надлежан суд функционише **Општински суд у Прибоју**. Овај суд има 30 запослених, од којих је 5 судија који поступају у предметима кривично-правне, грађанско-правне, ванпарничне и извршне материје, са великим успехом. Између осталог, одређен број предмета се односи на статусне спорове као и спорове насиља у породици и разводе бракова. Поступајући у напред наведеним споровима, Општински суд је обавезан да сарађује са органима општине Прибој, као и Центром за социјални рад у Прибоју, са којима има изузетно успешну сарадњу. У том циљу организовани су и одређени састанци на нивоу Општински суд – Центар за социјални рад.

Полицијска станица Прибој ради и функционише у оквиру Подручне полицијске управе у Пријепољу. Поједини полицијски службеници, су посебно обучени на стручним семинарима и курсевима и поседују сертификат за рад са малолетницима. Сви полицијски службеници приликом обављања редовних делатности учествују у заштити грађана од насиља. У области питања и проблема везаних за малолетничку деликвенцију, остварена је сарадња са Центром за социјални рад и школама на подручју општине Прибој и Домом здравља у Прибоју.

ОРГАНИЗАЦИЈЕ ГРАЂАНСКОГ ДРУШТВА

НВО „Женска иницијатива Прибој“ је основана 21. марта 2001. године као непрофитна, нестраначка, невладина организација. Организацију је основало 15 жена оснивачица, а током свог досадашњег рада НВО Женска иницијатива је ангажовала преко 100 волонтера. Мисија ове невладине организације је промоција женских људских права, едукација и оснаживање жена и омладине за укључивање у савремене друштвене токове. Своју делатност обавља у изнајмљеном простору. Чланице су едуковане и имају сертификате за вођење радионица, управљање пројектима и НВО, као и за волонтерски рад. Број директних корисника обухваћених радом и пројектима који су реализовани је око 600 жена, деце и омладине. Број индиректних корисника је десетинама пута већи.

НВО „Центар за људска права Прибој“ је од фебруара 2001. године радио као Канцеларија Београдског центра за људска права, а од августа 2003. године прерастао је у самосталну невладину, непрофитну организацију, односно, удружење грађана. Основни задатак Центра је да унапреди изучавање људских права, развој демократије и грађанског друштва. Едукацијом што већег броја грађана из наведених области, доприноси правилном схватању и прихватању демократије и ствара простор за развој демократског друштва. Кроз своје активности (трибине, округли столови, семинари, културне манифестације, предавања из области људских права, едукација младих кроз радионице и друге активности) Центар настоји да допринесе уважавању идеје о људским правима, развоју свести грађана о значају људских праваа и покретању јавног мњења у прилог пуног поштовања и заштите људских права и правила хуманитарног рада.

О.О.Црвеног крста је члан Актива организација у округу и сарађује са сваком институцијом, организацијом и појединцем, како у округу, тако и шире. Корисници услуга Црвеног крста су : избеглице, расељена лица, лица која се

налазе у тренутном стању социјалне потребе, болесни, стари, незапослени, деца и пензионери са ниским примањима. Ова организација пружа следеће услуге: пружање хуманитарне помоћи, лекова, прикупљање средстава за лечење, прикупљање крви, едукација грађанства за рад у хуманитарним делатностима... Црвени крст као приоритет издваја: обезбеђивање народне кухиње са повећаним бројем корисника, помоћ у трајном збрињавању избеглих и расељених лица, бригу о старим сеоским домаћинствима, као и обезбеђивање средстава за едукацију деце школског узраста и грађанства наше Општине.

Друштво за помоћ особама ометеним у развоју (МНРО) има на располагању адекватну просторију, која је опремљена за едукацију чланова друштва. Радионице се обављају 3 пута недељно, уз присуство дефектолога. Друштво броји 49 чланова, од којих 28 редовно долази на радионице, док су остали са сеоског подручја. МНРО има велику материјалну и моралну подршку од Општине и веома добру сарадњу са Центром за социјални рад.

Друштво за церебралну и дечју парализу има на располагању просторију која је опремљена за едукацију инвалида. Дружење се обавља уз разне радионице, трибине и физикалне третмане, уз стручни надзор. Од 39 чланова, колико броји ово Друштво, 12 чланова је непокретно. Активно чланство чини 25 чланова, док су остали због хендикепа и удаљености спречени да учествују у редовним активностима. Физиотерапеут, уз чију помоћ се обавља физикална терапија, није у могућности да у кућним пословима ради са поменутих особљем. Сарадња са Општином је на задвољавајућем нивоу.

ПРИВРЕДА

Друштвено-економски развој Србије и општине Прибој, већ дуже време је праћен великим бројем проблема. То се, углавном, односи на проблеме структурне неусклађености привреде, спољно-трговинске размене, запошљавања, акумулативне и репродуктивне способности, слабљења квалитативних елемената развоја и ефикасности привређивања. Све су ово фактори који су утицали на пад привредног развоја Републике, а и прибојског краја.

У општини Прибој, у области индустрије најважнију улогу имају: „ФАП“ корпорација а.д. и корпорација „Полиестер“ а.д Прибој.

ПОЉОПРИВРЕДА

Пољопривредна производња се базира на воћарској и сточарској производњи. Углавном се заснива на екстензивној производњи. Интензивнији развој имамо у области воћарства (јагодичасто воће – малина). За пољопривреду нашег краја карактеристичан је велики недостатак пријемно-смештајних и прерадних капацитета. Постоји потреба за прерађивачким капацитетима у области воћарства.

ТУРИЗАМ

Општина Прибој располаже обилним културно-историјским наслеђем које се може валоризовати у туристичке сврхе. Културно-историјски споменици: манастир „Св. Никола“ из XII века у Прибојској Бањи, Црква у Крајчиновићима, коју је саградио Мехмед Паша Соколовић, „Хасан-агина“

цамија из 1758. године, манастир „Ораховица“... као и друге локације, могу се уз адекватно уређење и промоцију искористити у туристичке сврхе.

У групу најважнијих фактора за развој туризма сврстава се Прибојска Бања, која је чувена по лековитости својих термо-минералних извора.

Туристичка организација Прибој је основана 2005. године и бави се унапређењем и промоцијом туризма на територији општине Прибој, подстицањем програма изградње туристичке инфраструктуре и уређења простора, координирањем привредних и других субјеката у туризму који непосредно и посредно делују на унапређење и промоцију туризма, као и обезбеђивањем информативно-програмског материјала.

ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА И УСТАНОВЕ

ЈКП „Услуга“ основала је Скупштина општине 1989. године, а основна делатност предузећа је: сакупљање, пречишћавање и дистрибуција воде; одвођење комуналних и отпадних вода; одстрањивање отпадака и смећа, пијачне, санитарне и сличне активности; уређење и одржавање паркова, зелених и рекреативних површина, као и погребне и пратеће активности.

Дирекцију за изградњу града основала је Скупштина општине Прибој 1996. године. У оквиру своје делатности, „Дирекција“ обавља послове око планирања и уређења простора, уређење грађевинског земљишта, уређења и одржавања улица и саобраћајница, паркова, зелених и рекреативних површина, врши надзор изградње инвестиционих објеката комуналне инфраструктуре, а све у складу са годишњим програмом „Дирекције“ за изградњу града. Обављајући своју делатност, „Дирекција“ обједињује и усмерава изградњу, комунално опремање и одржавање читаве инфраструктуре града и насељених места.

„Спортски центар“ Прибој, као установа за физичку културу формирана је одлуком СО-е Прибој 1991. године, са циљем да обезбеди услове спортским клубовима и школама за бављење спортом. Основна делатност Спортског центра“ је одржавање објеката и спортских терена и координација спортских активности у „Спортском центру“.

Дом културе „Пиво Караматијевић“ Прибој је установа са комплексном садржином и разноврсним задацима, а то је неговање и афирмација локалног стваралаштва, али и презентација стваралаштва са ширег простора, дакле, стваралаштва које није производ само локалног амбијента, што је постала пракса у комуникацији људи из разних средина. Основна делатност Дома културе подразумева: културно-уметничке, сценско-музичке, културно-образовне, културно-забавне, издавачке, кинематографске активности и изнајмљивање филмова и видео касета.

Основна делатност **Завичајног музеја** подразумева следеће пројекте: Израда елабората пројеката у циљу развоја истраживачке делатности и попуњавање збирки музејских одељења, Обрада музеалија и израда музејске документације, послови око музејских легата, изложбена делатност, издавачка делатност и истраживачка делатност.

Градска библиотека Прибој је почела са радом 1997. године, оснивачким актом Скупштине општине Прибој. Библиотека делује у 3 организационе јединице. У седишту библиотеке рад се одвија у две смене, а у књижним огранцима на Бањи и старом делу града ради се и једној смени. У седишту Библиотеке ради и читаоница која се максимално користи, јер се значајан део стручне и научне литературе, целокупни фонд речника и енциклопедија, периодика и друго користи само у саставу библиотеке. Библиотека обавља културно-просветну и библиотечку делатност.

5.4. ПОДАЦИ О СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ПРИБОЈ

Таб. 1.	Преглед укупног броја корисника по годинама		
	Година	Број корисника	Ланчани индекс
	2002.	1650	
	2003.	1512	91,6
	2004.	1663	110,0
	2005.	1656	99,6
	2006.	1697	102,5
	2007.	1786	

Центар за социјални рад Прибој налази се у старом делу града, у ул. 12 Јануара 114. Пословни простор чији је Центар власник је величине 277 м² и састоји се од 14 канцеларија, сале за састанке, 3 ходника и 2 мокра чвора. Послове и радне задатке у Центру обавља 12 запослених и то: 4 социјална радника, 2 правника, 1 педагог, 1 психолог, 1 економиста, 1 возач, 1 дактилограф и 1 курир.

Центар располаже са 9 рачунара и канцеларијском опремом која је прилично дотрајала. Центар је такође власник и 3 путничка аутомобила. У оквиру Центра функционише и „Сигурна кућа“ за смештај жртава породичног насиља. Сигурна кућа је величине 80 м² (трособан стан), опремљена модерном и савременом опремом. Сигурна кућа је отворена за прихват жртава како са региона Златиборског округа, тако и жртава из других делова Србије.

Реализирајући број кретања корисника у дужем временском интервалу (нпр. од 5 година) констатовано је да није дошло до драстичног померања њиховог укупног броја, а удео ових корисника у укупном броју становника општине креће се од 5,5-6%.

У области проширене социјалне заштите коју по Закону финансира Општина, разне видове помоћи користи између 1400-1800 лица.

Што се тиче нових услуга у области социјалне заштите, Центар примењује услуге заштите жртава породичног насиља, деци ненасилног родитеља у оквиру рада „Сигурне куће“, као и услугу помоћи у кући, остарелим и хронично оболелим лицима и деци са посебним потребама.

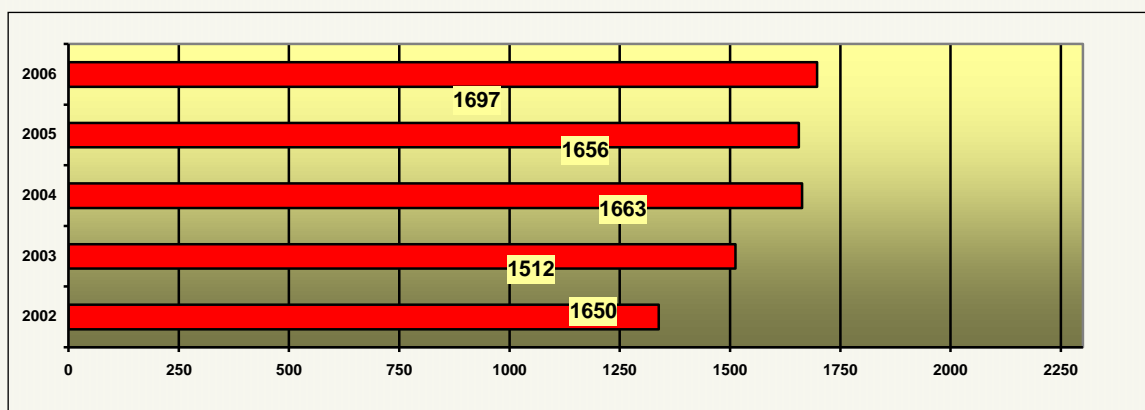

График 2. Преглед укупног броја корисника ЦСР у периоду 2002-2006. год.

Табела 2.	Кретање броја корисника према обележју старости		
	2005.	2006.	2007.
Старосна група	број	Број	Број
деца и омладина	315	319	408
одрасла лица	736	752	758
остарела лица	605	626	620
УКУПНО	1656	1697	1786

Број деце и омладине углавном се преноси из године у годину, јер заштита ове деце неретко траје све до

њиховог пунолетства, а код неких категорија деце са посебним потребама и током читавог живота. Категорија одраслих лица константно заузима доминантно место, што директно повезујемо са економским сиромаштвом општине и њиховом немогућношћу да се радно ангажују, ради обезбеђења средстава за своје изражавање. Код групације остарелих лица највећи проблем јавља се код лица без породичног старања, теже хронично оболелих, на сеоском подручју, код којих је присутна и небрига од стране најближих сродника, пре свега деце.

Табела 3.	Кретање укупног броја корисника основних мера и облика породично-правне и социјалне заштите					
	Број корисника					
Мера или облик	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
усвојење	-	-	1	-	-	-
хранитељство за децу	-	-	-	-	-	1
старатељство	15	15	30	28	23	18
привремено старатељство	3	4	4	3	11	12
смештај у установу СЗ	36	38	39	34	31	25
смештај одраслих и старих лица у другу породицу	9	5	4	3	3	2
додатак за помоћ и негу	181	170	190	194	230	247
увeћани додатак за помоћ и негу	-	-	-	-	43	93

материјално обезбеђење (број породица)	168	113	111	110	108	108
помоћ за оспособљавање за рад (рехабилитација)	1	2	6	9	6	6
заштићено становање	-	-	-	-	-	-

У области социјалне заштите настављен је тренд развијања нових услуга у локалној заједници и то:

Код категорије деце и омладине: збрињавање жртава породичног насиља у „Сигурну кућу“, обезбеђење услова становања уз подршку за децу и младе којима ће овај вид заштите допринети њиховом осамостаљивању (купљен и опремљен стан величине трособног из средстава НИП-а), развијена услуга хранитељске заштите (мрежа хранитељских породица на подручју општине 19 породица), из средстава НИП-а у току су радови на адаптацији и опремању простора за дневни боравак деце са посебним потребама, развија се услуга помоћи у кући деци са посебним потребама.

Код категорије одраслих развијена је услуга помоћи у кући, која се пружа преко ангажованих неговатељица.

Категорији старих такође се пружа услуга помоћи у кући.

У периоду од 2005. – 2007. године, у Центру за социјални рад није дошло до закључења усвојења. Посматрајући дужи низ година уназад, можемо да констатујемо да на подручју наше општине сваке пете године буде по једно дете за које је усвојење најадекватнији вид заштите.

Што се тиче **хранитељства**, на подручју општине Прибој постоји **20 едукованих хранитеља**, који су у сваком моменту спремни да приме у своје породице децу без родитељског старања код којих је индикована потреба за овим видом заштите. Од 20 хранитељских породица, у четири породице збринута је 9-оро деце, али не из Прибоја, већ са подручја општина Сјеница, Ивањица, Нови Пазар, Пријепоље, Прешево. Напомињемо, да је на подручју општине Прибој једно дете измештено из родитељске породице и смештено у хранитељску породицу на подручју општине Пријепоље.

Кад је у питању старатељство, оно се спроводи комплетно, како према деци, тако и према одраслим и старим, а ревизија и праћење врши се у складу са Законом.

Смештај у установу, као вид заштите, доминантан је код категорије остарелих лица. Од укупног броја корисника смештених у установу, само је једно дете. Смештај у другу породицу односи се на двоје остарелих лица која су смештена у сродничке породице. Број захтева за институционално збрињавање старих из године у годину се повећава тако да је као неопходност препознато ширење услуге помоћи у кући на комплетном подручју општине, као и институционално збрињавање старих на овом локалитету, па је током 2007. године потписан Споразум између Министра рада и социјалне политике, председника Општине и директора Центра о изградњи Дома за старе у Прибојској Бањи, капацитета 40 лежајева.

Додатак за помоћ и негу другог лица бележи раст. Од укупног броја корисника права на негу и помоћ, 30 је деце, одраслих 88, а остарелих 89. Право на увећани доатак за помоћ и негу користи укупно 93 лица.

Рехабилитација, односно помоћ за оспособљавање за рад, везана је за школовање деце лако ментално ометене у развоју, за које не постоји могућност даљег школовања у Прибоју, већ се упућују на трогодишње школовање у Ужице. Из године у годину присутна је потреба за овим видом заштите. Центар за социјални рад суочава се са немогућношћу радног ангажовања ових лица по окончању професионалног оспособљавања.

Права која се финансирају из буџета општине Прибој

Табела 4.	Права која се финансирају из буџета општина (градова)					
	Број корисника					
Право	2002	2003	2004	2005	2006	2007.
привремени смештај у прихватилиште –Сигурна кућа	-	-	-	35	43	34
привремени смештај у прихватну станицу	-	-	-	-	-	-
једнократна помоћ у новцу (број породица)	1074	1455	1655	1669	1474	1832
једнократна помоћ у натури (број породица)	37	36	72	71	110	164
помоћ у кући	-	-	-	-	-	24
дневни боравак	-	-	-	-	-	-
опрема корисника за смештај у установу или другу породицу	8	12	13	15	10	12

Облик заштите	Број корисника		
	2005	2006	2007
СОС телефон	78	83	76
Субвенције)	-	-	-
Увећана једн.помоћ	-	-	-
Степендије, школарине	50	47	31
Бесплатан оброк	220	250	200
Превоз лица са инвалидит.	-	7	7
Месечне карте за превоз	220	224	320
Екскурзије -рекреација	-	-	-
Становање уз подршку	-	-	-
Остало (интерн.смештај)			

Општина Прибој је за стипендије на дефицитарним факултетима у току 2007. године обезбедила укупно 93.000,00 динара, по студенту 3.000,00 динара. Учесће општинских средстава у обезбеђењу бесплатног obroка у Народној кухињи при Црвеном крсту у току 2007. године износило је 200.000,00 динара, а за 2008. пројектован је износ од 500.000,00 динара. Из буџета општине за месечне катре за превоз ученика опредељен је износ од 4.500.000,00 динара.

Општина Прибој је у 2006. години, преко Центра за социјални рад, за социјалну и породичну заштиту, из своје надлежности издвојила укупно 3.157.120,00 динара, од тога :

- ┆ за права корисника (једнократне новчане помоћи 1.979.480,00 динара),
- ┆ за услове рада 182.180,00 динара,
- ┆ за рад „Сигурне куће“ 995.460,00 динара.

Општина Прибој је у току **2007. године** обезбедила средства из буџета за:
- услуге помоћи у кући, средства од 1.300.000,00 динара, за **2008. годину** планирана су средства од 1.500.000,00 динара;
- за рад „Сигурне куће“ средства у износу од 1.700.000,00 динара, а за **2008. годину** 1.900.000,00 динара;
- за једнократне новчане помоћи издвојено је 3.500.000,00 динара, а за **2008. годину** 3.800.000,00 динара;
- за услове рада центра 300.000,00 динара, а за **2008. годину** 400.000,00 динара.

Центар за социјални рад свој рад је базирао и на помоћи грађанима општине Прибој који су се тренутно нашли у стању социјалне потребе, па им је у складу са Одлуком о проширеним видовима, пружана одређена услуга. Највећи број корисника користио је једнократне новчане помоћи у новцу а ради куповине основних животних намирница и лекова. Из проширених видова вршено је опремање корисника за смештај у установу социјалне заштите, а измиривани су и трошкови погребне опреме, превоза и исхране корисника материјалног обезбеђења, као и лица која су раније смештена у установе социјалне заштите.

5.5. СТРАТЕШКИ ОКВИР.

Локални план акције за децу (ЛПА)

Израду Локалног плана акције за децу иницирао је UNICEF, у сарадњи са локалним заједницама 13 општина, међу којима је Прибој. Меморандум о сарадњи између UNICEF- а и општине Прибој потписан је 09.06.2006. године, а Локални план акције за децу усвојен је на седници СО-е, која је одржана **04.05.2007** године.

Стратегија одрживог развоја

Стратегију одрживог развоја општине Прибој израдила је Локална акциона група коју чини 16 чланова, из следећих сектора: Општинска управа, невладин сектор, привреда и приватно предузетништво. Стручну и финансијску помоћ у изради „Стратегије“ пружио је UNDP – Уједињене нације програм за развој. Стратегија је усвојена на седници СО-е која је одржана **21.12.2006. године**.

Локални еколошки акциони план(ЛЕАП)

Локални еколошки акциони план је израдила радна група коју чини 25 чланова, из следећих сектора: Општинска управа, републичке инспекције, приватни сектор, здравство, образовање, невладин сектор и привреда. Стручну и финансијску помоћ и подршку у изради документа је пружио Регионални центар за животну средину (РЕК). ЛЕАП је усвојен на седници СО-е која је одржана **10.02.2008. године**.

5.6. СВОТ АНАЛИЗА

УНУТРАШЊЕ СНАГЕ	ШАНСЕ ИЗ ОКРУЖЕЊА
<ul style="list-style-type: none"> •Формирање ОКОСП-а као лидера развоја социјалне политике •Мотивисаност локалне самоуправе, ресорних институција и организација грађанског друштва за унапређење социјалне политике у најширем смислу •Постојећа буџетска издвајања за социјалну политику •Успостављене услуге ЦСР, сигурне куће, Дома здравља, Рехабилитационог центра, образовних институција, НСЗ, организација грађанског друштва, Црвеног крста, установа културе и спорта •Могућност повезивања програма и активности са општинским телима формираним за потребе реализација Стратегије одрживог развоја и Локалног плана акције за децу 	<ul style="list-style-type: none"> •Међународна и регионална сарадња (тремеђа) •Развој туризма (атраткиван терен, могућност за развој бањског туризма и последично, запошљавања) •Подржавање пројеката и иновација •Могућност коришћења предприступних фондова и улазак у ЕУ •Приближавање европским стандардима у области социјалне политике •Фап – успешна приватизација
УНУТРАШЊЕ СЛАБОСТИ	ПРЕТЊЕ ИЗ ОКРУЖЕЊА
<ul style="list-style-type: none"> •Општинска управа нема развијене механизме за имплементацију стратегије •Непостојања јасних и транспарентних критеријума за остваривање права на поједине услуге (једнократна помоћ) •Недовољна и неадекватна стручна оспособљеност за пружање услуга •Непостојање базе података и недовољно развијен аналитичко-истраживачки рад •Ограничена финансијска средства •Недовољно препозната улога ОКОСПа од стране једног броја чланова •Недовољна активност постојећих и недостатак специјализованих саветовалишта за младе, за болести зависности у Дому здравља и Саветовалишта за брак и породицу у оквиру ЦСР •Непостојање развијених канала комуникације између општинске управе, ресорних институција и организација грађанског друштва (извештавање, протоколи о сарадњи и сл.) 	<ul style="list-style-type: none"> •Неразвијене све врсте комуникација (путна, телефонска, интернет, електрификација, медијска непокривеност) •Неадекватна и неравномерна расподела средстава од стране надлежних министарстава •Несигурност инвестирања од стране донатора (политичка ситуација, нерешени имовински односи, погранично подручје) •Предрасуде код грађана, свежа сећања на ратна збивања, несигурност грађана припадника мањина, што за последицу даје апатију и инертност грађана. Посебно, непрепознати локални лидери у заједници у области социјалне политике (заштите). •Спори и неусклађени процеси децентрализације и укључивања у евроинтеграције •Фап – неуспешна приватизација или одлазак у стечај

6. СТРАТЕШКА СВРХА И ЦИЉЕВИ

Стратешки план за социјалну заштиту је развојни документ општине Прибој, којим се пружају смернице за унапређење општинске социјалне политике, у складу са националним приоритетима и достизање стандарда Европске уније у наредном петогодишњем периоду.

Стратешки план се у својој поставци фокусира на развој социјалне политике у општини Прибој успостављајући интегративни система социјалне заштите, којим се обједињују активности Општинске управе, установе социјалне заштите, установа образовања, запошљавања и здравства, као и активности организација грађанског друштва.

Стратешким планом се постављају смернице, које ће омогућити општини да:

1. демонстрира спремност за развој одрживог модела интегралне социјалне заштите / политике, који настаје као резултат транспарентног и активног интер-секторског приступа и као такав буде у власништву локалне заједнице;
2. демонстрира јасно одређење локалне заједнице за институционализацију интер-секторског модела локалног планирања, спровођења, праћења и ревидирања стратешког документа
3. јасно препознаје значај и дефинише улоге, обавезе и одговорности свих актера у реформи / унапређењу социјалне заштите / политике на локалном нивоу,
4. препознаје / предвиђа мере за континуирано и флексибилно прилагођавање / ширење мреже услуга као одговор на потребе локалне заједнице;
5. своје ресурсе, активности и средства усмери у правцу развоју услуга које подржавају живот у заједници и створи јасну везу између потреба својих грађана/ки и праваца развоја услуга које се ослањају на принцип близине / доступности,
6. изрази спремност и формулише мере за функционално међуопштинско повезивање ради задовољавања потреба својих грађана и рационалног коришћења расположивих ресурса;
7. подстиче плуралитет пружалаца услуга и развој мреже социјалних услуга:
8. развија одрживе и транспарентне механизме за наручивање, финансирање, праћење и евалуирање пружених услуга
9. ствара оквир за развој услуга из надлежности локалне самоуправе које су непосредно у функцији повратка њених грађана у локалну заједницу и оквир за приоритетни развој услуга за грађане који су у највећем ризику од институционализације и измештања из природног окружења и у том смислу препознаје само мале смештајне капацитете као одговор на потребе оне групе грађана којима локалне услуге у заједници нису довољна / адекватна подршка у природном окружењу
10. омогући грађанима/кама да узму активно учешће у активностима које ће допринети стварању позитивне социјалне климе у заједници.

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

За потребе остварења сврхе ове стратегије, Координациони одбор за социјалну политику је, као кључне, поставио следеће стратешке правце деловања локалне самоуправе, ресорних инсититуција и организација грађанског друштва:

- 1. Побољшање социјалног положаја угрожених група, препознајући притом следеће групе: стари, деца, млади, породица, особе са инвалидитетом);**
- 2. Повећање учешћа грађана у процесу побољшања живота грађана/ки у локалној заједници, а посебно положаја угрожених група;**

7. ПРИОРИТЕТИ

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1 - УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА ГРАЂАНА КОЈИ ПРИПАДАЈУ УГРОЖЕНИМ ГРУПАМА

7.1. ПРИОРИТЕТ– БРИГА О ПОРОДИЦИ, ДЕЦИ И МЛАДИМА

1. Увод

Током последње две деценије дошло је до великих промена у друштву и окружењу, што је утицало и на промене у породици, а посебно на положај деце, као једне од најрањивијих група.

У децембру 2005 год.Влада Републике Србије усвојила је"Стратегију развоја социјалне заштите" (у даљем тексту Стратегија), којом се дефинишу смернице за будућност, обухватају узроци, а не само последице социјалних изазова у нашем друштву. У Стратегији су одређени правци развоја социјалне заштите усмерени на побољшање социјалног статуса грађана на личном, породичном и ширем друштвеном плану са циљем јачања друштвене кохезије и подстицања независности и способности грађана да помогну сами себи. Посебна пажња је посвећена деци, омладини и породици, као и доступности и развоју услуга које подржавају живот у заједници.

Проблеми деце, младих и породице препознати су и у стратешком документу општине Прибој Локални план акције за децу усвојен на седници скупштине општине 2007. годинеи имплементација локалног плана је у току.

Општина Прибој до сада није имала планска документа која се односе на младе, што је онемогућило да се на ефикасан и мерљив начин приступи решавању њихових приоритетних проблема и потреба. Последњих година се интензивно ради на сагледавању проблема младих и развијању превентивних програма за ту популацију.

Стратешки документ за социјалну заштиту иницира процес партиципације свих грађана/ки, како у процес израде локалног стратешкиог докумената, тако и у процес његове примене. На тај начин ћемо омоћути да се стварне потребе породице, деце и младих буду обухваћене локалним приоритетима.

2. Анализа

2.1. Анализа циљне групе

По подацима Републичког завода за статистику општина Прибој има 30.377,00 становника, удео младих у укупном проценту становништва (према попису становништва из 2002. године) је:

- деца 0-4 године 1385 од којих 681 ж. пола
- деца од 5-9 година 1689 од којих 786 ж. пола
- деца 10-14 година 2031 од којих 994 ж. пола
- младих од 15-19 година 2373 од којих 1157 ж. пола
- младих од 20-24 година 2316 од којих 1147 ж. пола

Обука деце припремним предшколским програмом је 100% јер је од 2006. године постао обавезан.

У дечијем вртићу „Невен“ у Прибоју услуге користе 543 деце а од тог броја предшколским образовањем обухваћено је 262 деце.

На подручју општине Прибој раде Основне школе и то: ОШ „Бранко Радичевић“ коју похађа 661 ученик, ОШ „Вук Караџић“ похађа 945 ученика а ОШ „Десанка Максимовић“ похађа 502 ученика, ОШ „Никола Тесла“ на Бањи са одељењем у Челицама броји 154 ученика, ОШ “Благоје Полић“ у Кратову броји 55 ученика, ОШ „9 мај“ у Саставцима са одељењима у Хер. Голешима, Крајчиновићима, Забрњици и Заостру броји 90 ученика.

Од средњих школа раде две и то Гимназија коју похађа 404 ученика и средња Машинско-електротехничка школа коју похађа 682 ученика.

Када је реч о деци и омладини ометеној у психо-физичком развоју најпоузданијим подацима располаже Центар за социјални рад, па и у одељку ОСИ дат табеларни приказ.

Центар за социјални рад као орган старатељства на територији наше општине посебно се бави заштитом деце и младих, од којих су најосетљивија категорија **деца без родитељског старања**. Овакве деце према евиденцији Центра за социјални рад у 2007. години било је осморо. У 2007. години из средстава НИП-а Министарство рада и социјалне политике извршило је куповину и комплетно опремање једног трособног стана у Прибоја ул. Драгољуба Савића бр. 37 а који је намењен за становање младих који напуштају систем социјалне заштите и осамостаљују се. У питању је нова услуга становања уз подршку.

У породицама са поремећеним породичним односима деца су посебно угрожена, јер се њихов раст и развој одвија у дисфункционалним односима родитеља, често и насиља, што може довести до испољавања различитих симптома код деце: развојних тешкоћа, испољавања поремећаја у понашању, коришћења психоактивних супстанци итд. У циљу обезбеђења тренутне заштите и сигурности деце жртва породичног насиља, као и ненасилног родитеља пружа се услугапривременог збрињавања у Сигурној кући.

Преглед кретања броја евидентираних лица из породица са поремећеним односима указује да велики број лица живе у породицама са поремећеним односима.

Деца и омладина са поремећајима у понашању

Малолетници	2006	2007.
Са асоцијалним понашањем	-	-
Кривично неодговорни	-	-
Кривично одговорни (укупно)		
➔ кривично дело	24	13
➔ прекршај	28	32
УКУПНО	52	45

Табела: деца и омладина са поремећајима у понашању

* Подаци из годишњег извештаја Центра за социјални рад Прибој.

Услед дугогодишње друштвене кризе и пада животног стандарда дошло је до посебно насилног решавања конфликта (вршњачког насиља).

Посебан проблем је што млади у све млађем узрасту (већ од основне школе) почињу да користе психоактивне супстанце (дуван, алкохол, дрогу), тако да је у наредном периоду потребно развијати превентивне програме за сузбијање болести зависности, промовисти здраве стилове живота, толеранцију и не насилну комуникацију.

Велики број младих има лоше животне навике, понаша се на ризичан начин и злоупотребљава психо-активне супстанце. У новембру 2006 године Министарство здравља донело је - Стратегију за развој и здравље младих у Републици Србији, где се наводи да су подаци за злоупотребу дрога и болести зависности у нашој земљи непотпуни.

Снижава се старосна граница првог коришћења психоактивних супстанци, у просеку око 15-е године живота, а све чешће до првог узимања дроге долази и на узрасту од 11 до 13 година.

У општини Прибој живи 8.804 породица. Од тог броја 5.443 породице са децом. Највећи број породица сконцентрисан је на градском подручју и то у месним заједницама Стари Прибој и Нови Прибој. У 842 породице деца живе само са мајком а у 208 породица живе само са оцем.

У односу на 1991 годину број становника општине Прибој је смањен за око 5.000 а узрок томе може се препознати у ратним дешавањима пре свега на територији бивше БИХ, јер је тада због страха од преношења ратних дејстава као и због отмица путника муслиманске националности дошло до миграције муслиманског живља у друге земље. Сем овог узрока до опадања броја становника дошло је и код других националности што је узроковано економским сиромаштвом општине.

Укупан број корисника социјалне и породично-правне заштите у 2007. години чини око 6% укупног становништва општине Прибој. Овај податак показује пад животног стандарда и сиромаштва породица. Центар за социјални рад помаже материјално најугроженијим породицама а према евиденцији Центра за социјални рад Прибој за 2007. годину је 108, а 200 породица користи Народну кухињу.

У септембру текуће године деца под старатељством на породичном смештају и из материјално угрожених породица добила су средства за набавку школског прибора.

Број деце корисника дечијег додатка у новембру 2007. године је 3579 чиме је обухваћено 2013 породица које су оствариле ово право.

Број корисника једнократне помоћи у (у новцу и натури) у 2007. години је већи у односу на предходну годину. И у наредној години очекује се даље повећање броја породица које ће примати овај вид помоћи.

Законом о финансијској подршци породици са децом надлежно Министарство је поверило послове центру у поступку обраде и издавања уверења и начину остваривања права на финансијску подршку породици са децом.

У оквиру услуга које су препознате на локалном нивоу за децу и младе нарочиту пажњу треба обратити на:

- стављању у функцију пуног капацитета трећи објекат дечијег вртића „Невен“;
- Отворити нова места за младе;
- Реконструисати спортске терене;
- Изградити и опремити фискултурне сале;
- Подржати рад дневног боравка за децу ометену у менталном развоју;
- Општинском одлуком формирати услугу становање уз подршку;
- Формирати друштво „пријатеља деце“ (од дијаспоре), а који би подстицали и пружали материјалну подршку деци и младима социјално угроженим и са пособним потребама.

Као услуге које би требало пружити породици:

- Уредити формално правно-регионални карактер „Сигурне куће“;
- Унапредити рад саветовалишта;
- Побољшати здравствене услуге;
- Отворити нова радна места;

- Наставити програме намењене превенцији болести зависности;

2.2. АНАЛИЗА СОЦИЈАЛНИХ АКТЕРА

ОПШТИНСКА УПРАВА

Општина Прибој показује висок ниво разумевања за потребе деце, младих и породица, што се рефлектује и издвајањем средстава општинског буџета за финансирање следећих услуга:

- Општина Прибој из буџета за 2008. годину обезбедила је средства у износу од 1.700.000,00 динара за рад Сигурне куће.
- Општина Прибој је за 2008. годину буџетом пројектовала износ од 1.500.000,00 динара за услугу помоћи у кући.
- За основно образовање општина Прибој буџетом за 2007. годину определила је и утрошила средства у износу од 28.772.754,00 динара а за 2008. годину пројектовала је средства у износу од 36.450.000,00 динара. За основно образовање деце чије школовање није могуће у Прибоју (слабовида, слепа, глува и наглува деца) општина им у 2007. години утрошила 208.512,00 динара, а за 2008. годину пројектована су средства у износу од 370.000,00 динара.
- За предшколску установу дечији вртић ``Невен`` општина Прибој је у 2007. години издвојила средства у износу од 21.832.756,00 динара а за 2008. годину пројектовала је средства у изнопу од 40.528.533,00 динара.
- За физичку културу у 2007. години општина је утрошила средства у износу од 19.397.451,00 динара, а за 2008. планирала је средства у износу од 22.266.444,00 динара.
- За стипендирање студената општина је у 2007. години утрошила средства у износу од 840.634,00 динара, а за 2008. годину планирана су средства у износу од 1.340.000,00 динара.

Општински координациони одбор за социјалну политику (ОКОСП) као саветаодавно тело председника општине је средствима општинског буџета током 2007. године (децембар) започео финансирање пројекта ``Учинимо старост лакшом и лепшом``, чији је циљ пружање услуга помоћи у кући старим, али и деци и омладини са посебним потребама.

Највећи остварен резултат је то да је локална заједница подржала и обезбедила одрживост рада Сигурне куће након престанка финансирања од ФСИ-а јуна месеца 2005. године, да је потписаним споразумом између Министра рада и социјалне политике, председника општине и директора Центра за социјални рад Прибој прихватила подршку раду Дневног боравка за децу ометену у психо-физичком развоју који је адаптиран и опремљен из средстава НИП-а 2007/2008. године, да је преузела режиске трошкове купљеног и опремљеног стана од стране Министарства из средстава НИП-а, намењеног деци без родитељског старања у периоду њиховог осмостаљивања а у оквиру услуге становање уз подршку.

Здравственом заштитом деце и младих се бави Дечији и Школски диспанзер у оквиру Дома здравља. Континуирано се врше систематски прегледи за ученике Основних и Средњих школа.

ОРГАНИЗАЦИЈЕ ГРАЂАНСКОГ ДРУШТВА су ојачале своје капацитете и своју улогу у друштвеном животу. Успостављен је транспарентнији систем НВО женска иницијатива Прибој се у оквиру својих пројектних активности а кроз услугу СОС телефона директно укључила у заштиту жртава насиља.

3. Дефиниција и дијагноза проблема

Проблеми који су препознати код деце предшколског узраста и младих:

Број деце у васпитним групама премашује прописане нормативе (по нормативу број деце у припремном програму је 26 а у објекту у новом делу града је 32 у групи.

* Велики број деце је на чекању при упису у вртић (65).

* Незапосленост родитеља због немогућности да децу упишу у вртић.

* Због неадекватно опремљених дворишта справама боравак деце своди се на трчање, копање по земљи, пењање по дрвећу, због чега често долази до повређивања.

* У објекту у старом делу града због врућине и јаког сунца деца не могу да бораве на свежем ваздуху.

* Због непостојања физкултурних сала и лоше опремљености постојећих настава физичког се изводи неадекватно. Велики број ученика има неправилно држање тела, деформитете кичменог стуба и друго (на основу података са систематских прегледа).

* Млади у старом делу града због непостојања спортских терена усмерени су на школско игралиште при Основној школи "Бранко Радичевић" које не могу да користе јер се ту реализује један део наставе физичког васпитања.

* За ученике путнике нема довољан број аутобуских линија који путују из околних места како би они на време стигли на наставу. Дешава се да ученици морају и по неколико сати раније да дођу у школу, тада обично ометају наставу, долазе у сукоб са другим ученицима и професорима. Дешава се да ученици у поподневној смени морају да напусте наставу један или два часа раније како би се вратили кући редовном аутобуском линијом. Аутобуски превоз не прати ритам рада наставе нарочито код ученика у млађим разредима.

* Ученици не могу да задовоље своје потребе и укључе се у секције и активности које се организују у школи и на нивоу града, после или пре наставе, због неадекватног превоза и на тај начин су ускраћени да квалитетно проводе слободно време.

Школским аутобусима са адекватним редом вожње ученицима би се олакшало путовање и избегли проблеми.

■ У породицама са поремећеним породичним односима деца и млади су посебно угрожени јер се њихов раст и развој одвија у дисфункционалним односима родитеља, честа су насиља што може довести до испољавања различитих поремећаја понашања (говорни поремећај, развојне тешкоће, асоцијални облици понашања).

- ┃ Непостојање служби у општини Прибој које би деци и младима пружиле услуге и подршку у решавању препознатих поремећаја који се односе на проблеме говора, проблеме психичке природе. Одлазак на прегледе, саветодавни рад, корективне вежбе изискује значајне финансијске издатке за ионако осиромашене породице. Из тих разлога уочава се потреба за оснивањем саветовалишта за децу и младе при дому здравља.

4. Закључци

- ┃ Потребно је повећати капацитете Дечјег вртића "Невен" како би се испоштовали прописани нормативи о броју деце у групи и задовољиле исказане потребе заинтересованих родитеља и деце за коришћењем услуга Дечјег вртића.
- ┃ Непостојање адекватних справа за децу у двориштима вртића, због чега долази до повређивања деце и нереализовања одређених активности које су предвиђене програмом.
- ┃ Деца не могу да бораве на свежем ваздуху због врућине и јаког сунца, јер тераса у објекту стари град није покривена.
- ┃ Квалитетније извођење наставе физичког васпитања;
- ┃ Смањење броја деформитета кичменог стуба код деце и подизање опште физичке спремности ученика будућих активних грађана;
- ┃ Изграђен правилан однос према свом телу;
- ┃ Адекватније и сврсисходније коришћење слободног времена;
- ┃ Смањење новчаног издвајања из Буџета општине за превоз ученика, куповином аутобуса;
- ┃ Постојањем школских аутобуса лакше би се реализовала многа такмичења при школама и на нивоу локалне заједнице;
- ┃ Ученици путници, у циљу свестраног развоја личности, би се укључили у рад многих секција при школи и у граду;
- ┃ Постојањем спортских терена у старом делу града деца и млади би квалитетније проводили слободно време, а тиме би се избегли непожељни облици понашања код њих.
- ┃ Интегрално координирано реаговање система на проблем злостављања на локалном нивоу.
- ┃ Евидентирање, препознавање злостављене деце, омогућавање наставка редовног школовања злостављене деце.
- ┃ Праћење васпитно образовних потреба злостављене деце.
- ┃ Подршка и помоћ у учењу и социјализацији.
- ┃ Отварање саветовалишта за младе

5. Препоруке

* На основу анализираних ситуација у Дечјем вртићу "Невен" најпотребније би било употпуности оспособити објекат "Водовод" чијим стављањем у рад би се задовољиле потребе све заинтересоване деце а уједно би се и отворила нова радна места.

* Да би се реализовале и обогатиле планиране активности потребно је набавити адекватне справе којима би се опремила дворишта а тиме би се поспешили физички развоји деце безбедност и смањиле могуће повреде.

* У циљу што квалитетнијег провођења слободног времена и увођења корективних програма за децу која имају деформитете потребно је изградити две физкултурне сале у новом делу града, постојеће опремити са

справама и реквизитима, изградити спортски терен у старом делу града, набавити школске аутобусе, урадити и реализовати превентивне програме за децу и младе који би превентивно деловали на смањење нежељених облика понашања.

* Потребно је успоставити чвршћу сарадњу између институција и организација из различитих сектора који се баве проблемима деце која су занемаривана и злостављана и обезбедити континуирану едукацију свих који се баве овим проблемима.

* Оснивање саветовалишта за децу и младе при Дому здравља би омогућило благовремену, адекватну и стручну помоћ деци и младима који имају развојне сметње.

6. Оперативни циљеви

- ┆ Побољшање услова рада у предшколској установи оспособљавање објекта "Водовод".
- ┆ Сигурнији и квалитетнији боравак деце на свежем ваздуху (опремање дворишта).
- ┆ Реализовање васпитно-образовног рада и активности са децом на свежем ваздуху у одговарајућим условима (оспособљавање летње учионице у старом делу града).
- ┆ Унапређење квалитета наставе физичког васпитања (изградња и опремање физкултурних сала).
- ┆ Организовано провођење слободног времена (изградња спортских терена и физкултурне сале).
- ┆ У циљу рационалног коришћења времена планирања и задовољења потреба деце и младих као и повећање заштите безбедности ученика потребна је набавка ђачког аутобуса.
- ┆ Унапређење положаја посебно осетљиве групе жртава насиља, деце и ненасилног родитеља кроз систем за њихово укључивање у социјални живот локалне заједнице.
- ┆ Психо-социјална подршка и помоћ деци кроз рад саветовалишта

ПРИОРИТЕТ	Унапређење квалитета живота деце и младих				
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ	Опремање дворишних површина и летње учионице у вртићу				
ОПЕРАТИВН И ЦИЉ	1. Сигурнији и квалитетнији боравак деце на свежем ваздуху 2. Спровођење васпитно-образовног рада на свежем ваздуху 3. Пуштсање у рад Дечјег вртића "Невен" објекат "Водовод"				
АКТИВНОСТИ	Рок за реализац.	Одговорност за реализацију	Постојећ и ресурси	Потребна средства	Индикатори
1. Одабир , набавка и уградња адекватних справа за уређење дворишта	2008.	СО-е Прибој Дечји вртић "Невен"	Двориште вртића Домар	20.000 ЕУРА	612 деце која користе услуге вртића
2. Опремање летње учионице	2008.	СО-е Прибој Дечји вртић "Невен"	Равни кров објекта	1.500 ЕУРА	135 деце која би

			вртића у старом делу града		користила услуге вртића
3. Поправка водоводне и топловодне канализације	Септембар 2008.	СО-е Прибој Дечји вртић "Невен"	Објекат вртића "Водовод"	10.000 ЕУРА	120-торо деце која би користила услуге вртића
ТОТАЛ				31.500 ЕУРА	

ПРИОРИТЕТ	Деца и млади				
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ	Унапређење квалитета живота деце и младих				
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	Унапређење квалитета наставе физичког васпитања				
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Одговорност за реализацију	Постојећи ресурси	Потребна средства	Индикатори
1. Изградња две физкултурне сале	До 2012.	Општина Прибој, Дирекција за изградњу, ОШ 'Вук Караџић' и "Десанка Максимовић" и Маш.елек.школа	Директори школа, професори физичког васпитања, невладине организације, СО-е Прибој	12.000.000,00 Буџет општине домаће и међународне владине и невладине организације и донатори	Број изграђених Фискултурних сала за основне и средње школе, број ученика који користе физкултурне сале за наст.физич.васп.у основним школама (1448) и Маш.елек.школи (676)
2. Опремање постојећих физк.сала спортским реквизитима и справама	Од 2008.	Директори школа ОШ "Бранко Радичевић" и Гимназије, општина Прибој	Постојање физкултурних Сала и једног Дела опреме	500.000,00	Број набављених реквизита и справа
ТОТАЛ				12.500.000,00	

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	Организовано провођење слободног времена				
1. Изградња спортског терена у старом делу града	До јуна 2008.	Општина Прибој, Дирекција за изградњу,	Постојећи неуређен простор на Шаргану и поред Лима	300.000,00 дин. Буџет општине Владине и не-владине организације и донатори	Изграђен спортски терен, број младих и деце из старог дела града који користе спортски терен
ТОТАЛ				300.000,00 динара	

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	Набавка школских аутобуса				
1. Набавка три школска аутобуса	Један аутобус 2008. Други 2009. Трећи 2010.	Општина Прибој и директор и школа	Аутобуска станица и стајалишта, ангажовање возача из Националне службе за запошљавање	16.000.000,00 динара, Буџет општине, владине и невладине организације и донатори	Број купљених аутобуса, број ученика који користе превоз, број организованих одлазака ученика и наставника на смотре и наступе
1. Набавка три школска аутобуса	Један аутобус 2008. Други 2009. Трећи 2010.	Општина Прибој и директор и школа	Аутобуска станица и стајалишта, ангажовање возача из Националне службе за запошљавање	16.000.000,00 динара, Буџет општине, владине и невладине организације и донатори	Број купљених аутобуса, број ученика који користе превоз, број организованих одлазака ученика и наставника на смотре и наступе
ТОТАЛ				16.000.000,00 динара	

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	Оснивање саветовалишта за децу и младе				
1. Оснивање саветовалишта за децу и младе	До краја 2008.	Дом здравља Со-е Прибој	Дом здравља Прибој Ангажовање стручних лица из Националне службе за запошљавање	-	Број деце која су се обратила за помоћ

7.1.1. ЖРТВЕ ПОРОДИЧНОГ НАСИЉА

1. УВОД

- Заштита од свих облика насиља представља основно људско право. Неповољне социјалне и друштвене околности изложиле су становништво Републике Србије повећаном ризику од насиља. Посебно су угрожене најосетљивије групе: деца, жене, стари, особе са инвалидитетом, избеглице. Обједињених података о учесталости насиља у нашем друштву нема. Ипак, направљен је извештај помак и у појединим срединама у које спада и Прибој, ради мобилни тим за помоћ жртвама насиља, Сигурна кућа за збрињавање жртва насиља, Неформални савет у коме су умрежени сви системи локалне самоуправе у циљу правовременом и адекватног реаговања на проблем злостављања, а све кроз делатност Центра за социјални рад.
``Мајка ме је тукла ногама, рукама, по глави и целом телу. Браћу и сестру је пазила. Из уста већ загрижену јабуку би ми истргла говорећи да је боље да иструне, него да је ја поједем. На Васкрс док су браћа ломила шарена јаја ја сам решила да умрем и попила сам таблете како би се отровала. Лекари су ми спасили живот. Сада сам овде у Сигурној кући.`` (мал. 14 година, жртва злостављања у континуитету од седам година, корисник услуга Сигурне куће).

1. Анализа

1.1. Анализа циљне групе

- Због сиромаштва у општини све су учесталије породице у дисфункционалном односу, са децом као најугроженијом категоријом. У току прошле извештајне године у Центру за социјални рад регистровано је укупно 105 породица које су имале потребу за породично правном заштитом.
- Деце и омладине са поремећајима у понашању било је укупно 52. Три малолетника налазила су се у Васпитно поправном дому Крушевац по изреченој васпитној мери.
- У **Сигурној кући** Прибој збринута је 43 лица (деца жртве породичног насиља и ненасилни родитељ). Број услуга на СОС телефону који је намењен за жртве породичног насиља био је 83.
- Број деце која су занемаривана и злостављана био је 76, највећи број односи се на емоционално злостављање деце (36-торо), занемарене деце (неадекватно задовољавање превасходно базичних потреба деце, такође 36), физички злостављане деце бло је 3-оје а сексуално је злостављано једно дете. У највећем проценту злостављач је био отац 84,2%.
- Одрасли стари најчешће су били изложени злостављању од стране најближих сродника са којима живе у најближем домаћинству и то од стране деце или брачног друга. Најчешћи узриок злостављања од ових лица која су то чинила везана су за болести зависности, дугогодишњи алкохолизам или хроничну душевну болест. Укупан број одраслих и старих лица који су у прошлој години пријавили злостављање је 13 и то 9 одраслих и 4-воро старих.

2.2. Анализа социјалних актера

(институције и организације које пружају услуге)

- У општини Прибој проблемима и потребама жртава насиља бави се Центар за социјални рад умрежен кроз Неформални савет са свим системима на локалном нивоу предшколске установе, школске, МУП, Тужилаштво, Дом здравља и Болница, Медији, култура, НВО, (Коло српских сестара, Мерхамет, Женска иницијатива Прибој), Црвени крст.
- У Прибоју а захваљујући Центру за социјални рад и општини Прибој од 2004. године ради Сигурна кућа чије је опремање и стављање у функцију обезбеђено из пројектних активности Центра за социјални рад, финансираних преко Фонда за социјалне иновације. Капацитет Сигурне куће је осам лежајева. Рад Сигурне куће и пружање услуга у њој базира се на интегралном приступу социјалној заштити.
- Општина Прибој је током 2005. године донела решење о утврђивању цена услуга у Сигурној кући а оно се односи на кориснике других општина који се збрињавају у Сигурној кући у Прибоју (а до сада смо их имали из општина Пријепоље, Нова Варош, Сјеница, Топола, Бајна Башта, Шабац). Општина Прибој је својим буџетом предвидела средства за финансирање рада Сигурне куће, тако да је одрживост постигнута.

3. Дефиниција и дијагноза проблема (узроци и последице)

Кључни проблеми који су препознати код жртава насиља су:

- Дуготрајно трпљење, континуитет у злостављању и занемаривању;
- Патријархална средина и усвојени стереотипи;
- Неефикасан судски поступак (дуготрајан);
- Недоволјна материјална обезбеђеност и сиромаштво жртве.

4. Закључци

- Обезбеђење хитности реаговања на проблем СОС телефон.
- Тренутна заштита и сигурност жртве (Сигурна кућа).
- Смањење насиља у породици.
- Интегрално координирано реаговање на проблем злостављања система на локалном нивоу.

5. Препоруке

- Локална мрежа сарадње институција и организација из различитих сектора који се баве жртвама насиља (протоколи о сарадњи).
- Регионално повезивање (Прибој, Пријепоље, Нова Варош, Сјеница, Тутин, Нови Пазар) с обзиром да је „Сигурна кућа“ у Прибоју једна од шест у Србији.
- Програми за превентивно реаговање на проблем злостављања.
- Континуирана едукација свих који се баве овим проблемом.
- Сензибилисање јавности у континуитету на проблем злостављања и занемаривања
- Умрежавање услуга, кроз збрињавање деце жртава насиља у Сигурну кућу и измештање у едуковане хранитељске породице ради оптималног развоја њихових потенцијала.

6. Оперативни циљеви

- Унапређење положаја посебно осетљиве групе жртава насиља, деце и ненасилног родитеља, кроз систем проблема за њихово укључивање у социјални живот локалне заједнице.
- Обезбеђивање тренутне заштите и сигурности жртве.
- Психо-социјална подршка, педагошка и правна помоћ жртвама.
- Побољшање квалитета укупне заштите најрањивије групе деце и збрињавање у адекватним хранитељским породицама.

Специфични задаци 1

- У континуитету радити на збрињавању жртава у Сигурну кућу.
- У континуитету радити на успостављању мреже подршке жртвама насиља (клуб хранитеља до краја 2008. године, клуб деце смештене у хранитељске породице до краја 2009.)
- До краја 2012. године обезбедити функционисање рада Сигурне куће у Прибоју на
- регионалном нивоу.

ПРИОРИТЕТ		Жртве насиља				
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ		Обезбеђивање адекватних социјалних услуга за хитну, правовремену и свеобухватну помоћ жртвама насиља				
АКТИВНОСТИ/ПРОЈЕКТИ		Рок за реализацију (од када до када)	Одговорност за реализацију (носилац и партнери)	Постојећи ресурси (инфраструктура, људски ресурси, постојећа издвајања из буџета и сл.)	Потребна средства	Индикатори
1. Послови координатора		Од 2007. године у континуитету	ЦСР Прибој, општина Прибој, НВО	Сигурна кућа, Стручни тим Центра, домаћице у објекту	1.700.000,00 из буџета Општине	- Број збринутих лица у сигурну кућу - Број позива на СОС телефон - Број деце у хранитељским породицама - Број жртава враћених у природну породицу - Број радио и ТВ емисија на тему злостављања и занемаривања
2. Послови Стручног тима						
3. Рад неформалног савета						
4. Рад на СОС телефону						
5. Смештај жртава у Сигурну кућу						
6. Медијска презентација						
7. Развијање мреже хранитељске заштите						
8. Послови домаћице						
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ		Рок за реализацију (од када до када)	Одговорност за реализацију (носилац и партнери)	Постојећи ресурси (инфраструктура, људски ресурси, постојећа издвајања из буџета и сл.)	Потребна средства	Индикатори
2.1. активности/пројекти						

7.2. ПРИОРИТЕТ - СТАРИ

``80 ми је година однеговала сам, отхранила и школовала четворицу млађе браће јер сам била најстарија када смо остали сирочад. Због њих се нисам удавала и немам своје деце. Радовала сам се њиховом одрастању и кућа ми је била пуна радости. Када су одрасли отишли су у свет али су ми обећали да ће се враћати на своје огњиште, ради мене. Године су пролазиле, они су све ређе долазили и све ређе се јављали. Сада сам сама у туђој кући, јер наша одавно није за становање, примам социјалну помоћ и туђу негу, једино кроз прозор понекад видим социјалног радника да ми долази.``

1. Увод

У оквиру стратешких докумената Стратегије за смањење сиромаштва и Стратегије развоја социјалне заштите које су усвојене од стране Владе Републике Србије истакнуто је да систем социјалне заштите треба да буде ефикаснији и обухватнији за све, посебно за **стара лица** и прилагођен социјалним и економским последицама старења становништва.

Унапређење положаја старих је још детаљније планирано Националним планом акције о старењу, који предвиђа мере и активности до 2015. године.

Главни циљ Националне стратегије је стварање

интегралне и координиране политике, засноване на савременим научним сазнањима и обавезама преузетим из наведених докумената - које ће друштво и привреду Републике Србије, а пре свега, здравствену и социјалну заштиту, тржиште рада и образовање, ускладити са демографским променама - како би се створило друштво за сва животна доба, које посебно тежи да задовољи потребе и ослободи неискоришћене потенцијале старијих људи.

Становништво Републике је међу најстаријим популацијама на свету. Према попису становништва из 2002. године, више од 1.200.000 лица у Републици, од тога у Војводини 300 000, има 65 и више година, или - релативно посматрано - шестина укупне популације је старија. Процес старења становништва наставиће се и у непосредној будућности, а нарочито интензивно ће бити, даље старење популације старијих. Сиромаштво је распрострањеније међу старијима, а услови становања и структура потрошње лошији у поређењу са осталом популацијом. Свако друго старије лице живи у старачком домаћинству.

Истовремено, постоје јасне слабости у институционалном и инструменталном задовољавању потреба старијих лица, као и слабости у укупној друштвеној организованости.

Општина Прибој, Стратешким планом за социјалну заштиту препознаје проблеме старих и издваја их као посебну друштвену групу којој је неопходно пружити посебну подршку.

2. Анализа

2.1. Анализа циљне групе

- Према задњем попису у општини Прибој од укупног броја становника старијих од 60 година је 5.692 што по годинама изгледа овако:

Категорија	Број	Број жена
60-64 година	1789	915
64-68	1635	841
68-72	1097	623
72-76	538	342
76-80	272	156
80-84	78	47
90-94	53	27
Преко 95	10	6
Непознато	220	
Укупно	5692	

Извор: Резултати републичког пописа из 2001.

Према подацима Републичког фонда ПИО Београд филијала Ужице у Прибоју је било укупно 6.349 пензионера и то: старосних 1518; инвалидских 2865; инвалидских делимичних корисника са предвиђеном ревизијом 416, породичних 1550.

Број пензионера који је остварио право на увећан додатак на туђу негу и помоћ по основу телесног општења од 100% је 43. Овом броју пензионера треба додати и пензионере по основу пољопривреде и самосталне делатности за које немамо податак, јер се њихова евиденција води у Београду.

БРОЈ КОРИСНИКА ЦЕНТРА И ЊИХОВА СТРУКТУРА Кретања укупног броја корисника по старосним групама

Старосна група	2005.	2006.	2007.
Деца и омладина	315	319	408
Одрасла лица	736	752	758
Остарела лица	605	626	620
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	1656	1697	1786

Учешће старих у укупном броју корисника Центра за социјални рад у 2007. години износио је 35%. Код групација остарелих доминантан је проблем лица без породичног старања, теже хронично оболелих код којих је у извесном броју присутна небрига од стране најближих сродника, пре свега деце. Из године у годину присутно је повећано интересовање ових лица за збрињавање у установе социјалне заштите, али се већ приликом добијања информације да се установе оваквог типа налазе на 200 и више километара удаљености од Прибоја даље интересовање губи. Из средстава Националног инвестиционог

плана, а уз подршку локалне самоуправе дана 18.04.2007. године, потписан је Споразум између Министра рада и социјалне политике, председника Општине и директора Центра за социјални рад о изградњи Дома за стара лица у Прибојској Бањи, капацитета 40 лежајева. Средства су предвиђена из НИП-а, а вредност инвестиције је 400.000,00 еура или 33.000.000,00 динара. Изградња Дома очекује се током 2008. године.

Кретање укупног броја остарелих лица по основним категоријама

Остарела лица	2006.	2007.
Без породичног старања	67	65
Без средстава за живот	49	275
Теже хронично оболела и инвалидна	140	197
Остала	370	83
УКУПАН БРОЈ	626	620

Међу укупним бројем корисника из категорије старих, значајан број је без средстава за живот и превасходно се односи на пензионере са градског подручја с најнижим пензијама, којих због великих режиских трошкова као и трошкова живота често нису у стању да задовоље егзистенцијалне потребе, па су корисници једнократних помоћи у Центру за социјални рад.

Укупан број старих лица којима су у току 2005., 2006. и 2007. године пружене услуге у Центру за социјални рад је:

Врста помоћи	Укупан број корисника			Старији од 65 година		
	2005.	2006.	2007.	2005.	2006.	2007.
Додатак за туђу негу и помоћ	194	230	247	151	97	129
Материјално обезбеђење	110	108	108	62	64	58
Једнокртне новчане помоћи у новцу	1669	1474	1834	590	620	590
Исхрана у Народној кухињи	220	130	200	120	80	130
Смештај у установе социјалне заштите	34	31	25	17	18	10
Заштита од насиља у породици	4	7	10	4	7	10

2.2. Анализа социјалних актера

Проблемима и потребама старих баве се Општина Прибој, Центар за социјални рад Прибој, Дом здравља и Болница Прибој, Црвени крст, Удружење пензионера... Дом здравља у Прибоју, у оквиру патронажне службе, врши обилазак свих старих лица од 65 година једном годишње, а у случају здравствених индикација и чешће. Такође, стара лица кориснике туђе неге и помоћи патронажна служба посећује 2 пута годишње. У патронажној служби раде 6 патронажних сестара. У току 2007. године патронажна служба извршила је 2411 посета. У оквиру Црвеног крста ради Народна кухиња чији корисници су у највећем броју социјално угрожена и остарела лица. Ранијих година и

оквиру НВО ``Мерхамет`` радила је Народна кухиња. Женска иницијатива Прибој, у оквиру својих активности, који се односе на заштиту жртава насиља прикупља податке и прослеђује Центру за социјални рад ради заштите жртава, а међу њима се често нађу и остарела лица.

Општина Прибој је у циљу пружања подршке и помоћи старим грађанима у оквиру својих породица, донела општинску Одлуку о пружању услуга помоћи и неге у кући, опредељујући средства у буџету за ове намене. Пружање услуга врши се преко Центра за социјални рад Прибој. Из буџета општине Прибој издвајају се средства за финансирање помоћи у кући. Она је током 2007. године покривала већи дио територије, а у 2008. години, у оквиру пројекта „Учинимо старост лакшом и лепшом“, планира се да овом услугом буду покривени корисници на територији целе општине.

Локална самоуправа је из свог буџета обезбедила за услуге помоћи у кући у 2007. години 1.300.000,00 динара, а у оквиру пројекта „Учинимо старост лакшом и лепшом“ који ће се реализовати у 2008. години, општина је буџетом определила средства од 1.500.000,00 динара. Учешће Фонда за социјалне иновације у овом пројекту 1.411.325,00 динара, а учешће ЦСР 222.000,00 динара. Постојећим издвајањем обезбеђена је услуга за 10 грађана у градским и приградским месним заједницама, док у сеоском подручју још увек није успостављена ова врста услуге. Пројекат **„Учинимо старост лакшом и лепшом“** реализоваће се на подручју Општине Прибој и то: градских месних заједница Стари-Нови Прибој и сеоских месних заједница: Прибојска Бања, Кратово, Мажихи, Калафати, Прибојска Голеша, Саставци, Забрњица, Крајчиновићи, Сјеверин, Стрмац и Бучје.

Пројекат се бави **поспешивањем ванституционалних видова заштите старих лица**, пре свега без породичног старања и социјално-материјално угрожених. Пројектом се олакшава старост, доступношћу здравствене и хигијенске заштите, редовношћу исхране; анимира јавност и ствара емпатија, ради обезбеђења услова за континуирано и квалитетно пружање услуга старим лицима. Такође, очекује се **побољшање квалитета живота старих особа** кроз задовољење њихових базичних потреба, сензибилисање јавности кроз кампању која ће имати за циљ пријављивање и евидентирање даваоца услуга породичног смештаја као начин да се стара лица не измештају са огњишта, већ да остају на овом локалитету путем смештаја у другу породицу.

Стари ће **активно партиципирати** путем попуњавања упитника и изјашњавања које услуге сматрају приоритетним у социјалној заштити старих лица.

Пројектом су обухваћена **остарела лица, теже хронично оболела, материјално недовољно обезбеђена** и , углавном, **без ближих сродника** који су обавези да се о њима брину. Егзистенција им је угрожена, имају проблем са набавком лекова и санитетског материјала, нису у могућности да се само услужују, те имају потребу за разним врстама услуга помоћи у кући.

Услуге предвиђене пројектом односе се на **подршку примарној породици, појединцима и социјалној групи у ризику**. Овим корисницима пружају се **услуге саветодавног и терапеутског рада**, у складу са њиховим потребама, услуге **јавног заступања** ради остварења одређених права, конкретне **услуге помоћи у кући и неге**, као и могућност **трајног збрињавања у другу породицу** или установу социјалне заштите.

Услуге помоћи у кући:

Старосна група	2006.	2007.
Деца и омладина	-	3
Одрасла лица	-	15
Остарела лица	4	6
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	4	24

За опслуживање 24 лица било је ангажовано 5 неговатељица, односно геронтодомаћица. Сем геронтодомаћица, корисници ове услуге су имали и комплетну психолошко-социјалну подршку, као и правну помоћ.

Из Републичког буџета Законом је предвиђено финансирање права на додатак за помоћ и негу, као и увећаног додатка за помоћ и негу, па је број корисника додатка по старосним групама је:

Број корисника додатка за помоћ и негу

Старосна група	2006.	2007.
Деца и омладина	25	30
Одрасла лица	54	88
Остарела лица	151	129
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	230	247

Број корисника увећаног додатка за помоћ и негу

Старосна група	2006.	2007.
Деца и омладина	5	13
Одрасла лица	17	37
Остарела лица	21	43
УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА	43	93

Из приказаних табела уочене је да је навећи број корисника додатка за помоћ и негу као и увећаног додатка међу категоријом остарелих лица.

Број остарелих лица која су користила мере и облике заштите који се финансирају из буџета локалне заједнице (општине/града)

Мере/облици	2006.	2007.
Помоћи у кући	4	6
Смештај у прихватилице/прих. станицу (Сиг. кућа)	-	2
Једнократна помоћ у натуру	22	58
Једнократна новчана помоћ	230	273

Из приказане табеле јасно се види да су старим лицима пружане у највећем броју једнократне новчане помоћи и то, углавном, за набавку животних намирница, средстава за хигијену (памперс пелена), трошкове превоза, куповину лекова и сл. Ургентним збрињавањем у „Сигурној кући“ биле су обухваћене 2 старе особе.

Из средстава Националног инвестиционог плана планирана је изградња **ДОМА ЗА СТАРА ЛИЦА** на Бањи, капацитета 40 лежачева, а отпочињање изградње планирано је за 2008. годину, на основу споразума потписаног између Министра рада и социјалне политике, председника Општине и директора Центра за социјални рад Прибој, потписаног током 2007. године.

ОО Црвеног крста Прибој, кроз рад Народне кухиње пружа услуге бесплатног obroка, а овим услугама такође су покривени стари из градских и приградских месних заједница.

Број лица која су током 2005., 2006., 2007. године користила исхрану (бесплатан оброк) у Народној кухињи:

Статус корисника	2005.	2006.	2007.
Корисник материјалног обезбеђења	140	150	150
Није корисник материјалног обезбеђења	80	100	50
УКУПАН БРОЈ	220	250	200

Народна кухиња при Црвеном крсту делимично се финансира из буџета општине и средстава Црвеног крста Србије. У Прибоју постоји потреба за овим видом заштите материјално угроженим породицама.

Дом здравља и Болница Прибој пружају услуге комплетне здравствене заштите, а кроз патронажну службу обезбеђен је обилазак свих старих лица, као и њихово континуирано праћење. У оквиру патронажне службе врши се

обилазак свих лица старијих од 65 година једном годишње, а у случају здравствених индикација и чешће. При болници у Прибоју не постоји педијатријско одељење.

Пенизионерима је, захваљући постојању **Удружење пензионера**, пружена могућност за дружење и коришћењем слободног времена у адекватном простору и пријатном амбијенту.

3. Дефиниција и дијагноза проблема

- непостојање адекватне бриге о старима, хронично оболелима којима изостаје породично старање

Из године у годину примећено је повећање, а на основу теренског рада стручних радника, сталне сарадње и размене информација са секретарима месних заједница, личног обраћања старих, захтева сродика, информација којих добијамо из патронажне службе, интересовања ових лица за смештај у установе социјалне заштите, али углавном долази до одустајања, из разлога што су овакве установе удаљене 200 и више километара од овог локалитета, а у случајевима када се и добије и пристанак за смештај, исти није могућ због попуњености капацитета.

Из тог разлога боравак у породици често се замењује дужим болничким лечењем, углавном у болници у Прибоју, (интерно одељење и неуропсихијатријско одељење Болнице у Пријеполју).

Са друге стране, изостаје сродничка брига, као последица све израженије миграције радно активног становништва у друге, развијеније општине.

- здравствена и социјална заштита старијим грађанима који живе у селима општине Прибој је недоступна

Основна карактеристика села наше општине су старачка домаћинства, иста су удаљена и преко 40 километара од града, без адекватне путне мреже, тако да и у зимском периоду овим лицима онемогућено правовремено коришћење здравствених и других услуга.

- непостојање капацитета на нивоу општине који би омогућили повећање социјалне укључености старих у друштвени живот локалне заједнице

Старији суграђани општине Прибој, и поред постојања Удружења пензионера, немају могућност да адекватно задовоље своје социјалне потребе, нити могућности да рационално искористе своје потенцијале.

4. Закључци

1. Популација старих у општини Прибој је оптерећена бројним, пре свега егзистанцијалним проблемима.
2. За највећи део популације преко 65 година услуге социјалне и здравствене заштите су недоступне.
3. Старачка самохрана домаћинства на сеоском подручју су посебно угрожена категорија.

4. Општина Прибој не располаже капацитетима за институционални смештај и збрињавања старих
5. Грађани локане заједнице нису довољно сензибилисани на проблеме и потребе старих.

5. Препоруке

1. Успоставити програме за континуирано откривање најсиромашнијих старих лица и праћење већ регистрованих.
2. Изаћи у сусрет потребама старих за институционалним смештајем (Дом мањих капацитета).
3. Омогућити доступност услуга помоћи у кући, како корисницима на градском тако и на сеоском подручју, ради задовољавања неопходних потреба у свом природном окружењу.
4. Успоставити локалну трипартитну мрежу (институције, организације, корисници) у циљу интегративног приступа проблемима старих који ће омогућити активно укључивање старих у систем социјалне заштите кроз изграђивање партнерских односа и активну партиципацију о свим питањима која су за њих битна.

6. Оперативни циљеви

1. Унапређење положаја старих, кроз њихово активно укључивање у социјални живот локалне заједнице.
2. Изградња, опремање и успостављање рада Дома за старе у Прибојској Бањи капацитета 40 лежајева.
3. Обезбеђивање одрживости постојећих услуга за стара лица у градском и успостављање услуга помоћи и подршке старима у сеоском подручју.

ПРИОРИТЕТ	Стари				
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	1. Обезбеђивање одрживости постојећим услугама за стара лица (помоћ у кући)				
	2. Проширивање постојећих социјалних услуга (помоћ у кући) у смислу територијалне покривеност (помоћ у кући и нега у сеоским срединама) 3. Збрињавање старих лица у институцију (Дом за старе на Бањи)				
АКТИВНОСТИ/ПРОЈЕКТИ	Рок за реализацију (од када до када)	Одговорност за реализацију (носилац и партнери)	Постојећи ресурси (инфраструктура, људски ресурси, постојећа издвајања из буџета и сл.)	Потребна средства	Индикатори
1. Помоћ у кући	Од 2007. у континуитету	Центар за социјални рад Прибој, општина Прибој, Црвени крст	Стручни тим ЦСР Прибој, геронто домаћице	1. 300.000,00 из буџета Општине	- Број приспелих захтева Центру - Број одобрених захтева - Број пружених услуга Стручног тима - Број пружених услуга геронтодомаћица
2. Пројекат `` Учинимо старост лакшом и лепшом ``	Од 2008. у континуитету	Центар за социјални рад Прибој, општина Прибој, Дом здравља, Црвени крст, НВО	Мобилни тим (лекар и мед. техничар), Стручни тим Центра (два социјална радника, психолог, правник) ангажовање возача путничког возила, неговатељице	1.411.325,00 динара (конкурсати код ФСИ), локална самоуправа 1.500.000,00, ЦСР 222.000,00 динара	-Број лекарских прегледа и број интервенција мед. особља -Број посета саветодавних услуга, број извештаја мобилног тима -Број интервенција и пређених километара -Број опслужених старих лица и пружених услуга
3. Изградња Дома за старе на Бањи	У току 2008. године	Министарство рад и социјалне политике, општина Прибој, Центар за социјални рад Прибој	Катарстарска парцела на Бањи, Стручни тим Центра, Дом здравља и Болница	33.000.000,00 динара из средстава НИП-а и учешће Општине	
4. Клуб старих	Од 2008. у континуитету	Црвени крст Прибој, Удружење пензионера, Центар за социјални рад	Простор Црвеног крста	Учешће локалне самоуправе у износу од 400.000,00 динара, донатори	Број старих корисника услуга
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ					
	Рок за реализацију (од када до када)	Одговорност за реализацију (носилац и партнери)	Постојећи ресурси (инфраструктура, људски ресурси, постојећа издвајања из буџета и сл.)	Потребна средства	Индикатори
2.1. активности/пројекти					

7.3. ПРИОРИТЕТ – ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

1. Увод

Стратегија развоја система социјалне заштите општине Прибој посебну пажњу посвећује питањима и проблемима особа са инвалидитетом (у даљем тексту ОСИ) и на тај начин показује јасно опредељење локалне заједнице да своје активности у овој области усмери ка оним групама које захтевају интензивну подршку.

Питање унапређења положаја ОСИ се ослања на Републичка стратешка документа као што су: Стратегија за смањење сиромаштва, Стратегије развоја система социјалне заштите, Стратегија унапређења положаја ОСИ, Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом,.

Приликом развоја решења у области унапређења положаја особа са инвалидитетом у општини Прибој, посебна пажња је посвећена чињеници да ризици маргинализације и социјалне искључености имају тенденцију да се увећавају и умножавају и да је последица овог кумулативног ефекта ризичних фактора таква да је стопа сиромаштва већа међу особама са инвалидитетом него међу особама које инвалидитет немају.

Укључивањем питања особа са инвалидитетом тежи се остваривању следећих промена у локалној заједници:

ОД	КА
Индивидуални проблем	Проблем је у друштву
Разлике у способностима чине особу изолованом и неадекватном	Разлике у способностима чине ресурс и потенцијал који тежи укључењу
Процена неспособности	Усмереност на способности
Ми и они: искључивање (не)толеранција	Сви ми заједно: укљученост и вредновање
Друштво бира за "њих"	Особа са инвалидитетом одлучују о себи
Професионалци знају најбоље	Људи поседују различите врсте знања
Модел инвалидности који тежи изолацији, са циљем контроле или излечења - зацељења	Модел инвалидности који тражи учешће у животу, захтева промене у окружењу и понашању, односно приступу
Оријентисаност на институције	Оријентисаност на заједницу
Базирано на милосрђу	Базирано на људским правима
Пацијент, односно корисник	Грађанин

1. АНАЛИЗА СИТУАЦИЈЕ

1.1. Анализа циљних група

Социјална заштита ОСИ, и поред постојања свих релевантних институција и релативно развијених удружења за унапређење положаја особа са инвалидитетом, још увек није развила капацитете којима би се на прави начин одговорило на изазове које су покренути на националном и међународном нивоу. О томе сведочи податак, да осим података којима располаже Центар за социјални рад и података Удружења особа са инвалидитетом (Друштво за церебралну и дечију парализу и Друштво за помоћ особама ометеним у развоју), општина не располаже другим подацима који би могли да дају што целовитију слику о потребама и проблемима ОСИ.

Евиденција корисничких удружења представља само део слике одређених категорија ОСИ, које су препознале могућност да само удруживањем могу остварити своја права.

У постојећим удружењима регистровано је око 100 особа са инвалидитетом (деце и одраслих) .

У Дому здравља Прибој не постоји евиденција, нити база података о особама ометеним у развоју.

Према подацима добијеним од Националне службе за запошљавање на евиденцији незапосених налази се 9 лица из категорије категорисана омладина и 2 лица из категорије ратних војних инвалида. С обзиром да не постоји развијен тренд запошљавања ОСИ, логично се закључује да већина особа са инвалидитетом није ни пријављена код службе за запошљавање.

Центар за социјални рад располаже евиденцијом особа са инвалидитетом, па на основу тога код категорије деце и омладине ометене у психо-физичком развоју дајемо табеларни приказ структуре деце према врсти хендикепа.

Структура деце према врсти и степену хендикепа

Врста и степен хендикепа	2006.	2007.
Тешка ментална ометеност	3	3
Тежа ментална ометеност	4	4
Умерена ментална ометеност	3	4
Лака ментална ометеност	43	42
Слепа и слабовида	3	4
Глува и наглува	2	2
Телесне сметње	7	7
Комбиноване сметње	1	2
УКУПАН БРОЈ ДЕЦЕ	66	68

1. Највећи број деце са инвалидитетом води се у категорији менталне ометености.
2. Анализирајући структуру корисника, највећи број деце води се у категорији лаке менталне ометености, умерене и теже менталне ометености, затим телесно ометена деца.

3. Највећи број услуга које користе деца са инвалидитетом пружа се путем додатка за туђу негу и помоћ (30-торо деце), једнократне новчане помоћи у новцу (58), једнократне помоћи у натури (8), услуге помоћи у кући (12), смештаја ради професионалног оспособљавања (6).

Евиденција одраслих психо-физички ометених лица који се воде у Центру за социјални рад према врсти хендикепа је:

Структура одраслих лица према врсти хендикепа

Врста хендикепа	2006.	2007.
Оштећење вида и слуха	13	13
Ментална ометеност	48	48
Душевно обољење	46	51
Теже физички оболела	40	42
Остала инвалидна	10	13
УКУПНО	157	167

1. Највећи број одраслих са инвалидитетом води се у категорији менталне ометености и душевног обољења;
2. Највећи број услуга пружа се путем додатка за туђу негу и помоћ (49 лица), увећаног додатка за помоћ и негу (42), услуге помоћи у кући (15), услуге смештаја у установу социјалне заштите (15), старатељства (18);
3. Једнократна новчана помоћ доминира у односу на све друге услуге и очекује се њено повећање у наредном периоду због материјалне оскудице ове категорије.

1.2. Анализа социјалних актера

Друштво за помоћ особама ометеним у развоју и Друштво за церебралну и дечју парализу у претходном периоду, а из средстава пројеката који су финансирани преко ресорног Министарства, рађени су на унапређењу положаја ове две категорије ОСИ.

Локална самоуправа из буџетских средстава за ова два удружења издваја материјална средства у износу од 450.000,00 динара годишње, а иста се користе за режиске трошкове и плате за запослене.

Центар за социјални рад - пружа услуге помоћи и подршке особама са инвалидитетом и члановима њихових породица, и то:

1. **деци са инвалидитетом и њиховим породицама** Законом је пружена могућност да ЦСР пружа услуге стратељства и привременог старатељства, материјалног обезбеђења, једнократну помоћ у новцу и/или натури, смештаја у установу и смештаја у другу породицу, додатка за помоћ и негу, рехабилитације. Такође, Центар за социјални рад пружа и услуге збрињавања у „Сигурну кућу“ деци са инвалидитетом и њиховом родитељу који су жртве породичног насиља. Успостављена је и услуга помоћи у кући за децу са инвалидитетом.

2. **одраслима са инвалидитетом**, ЦСР пружа услуге стрателства и привременог старателства, додатак за помоћ и негу у кући, помоћи у кући, једнократну помоћ у новцу и/или натури, смештаја у установу и смештаја у другу породицу, додатка за помоћ и негу, рехабилитације и др. услуге.

Здравствена заштита ОСИ у општини Прибој није развијена.

У општини Прибој ОСИ похађају наставу у основним школама и то у одељењима при Основној школи „Бранко Радичевић“ и Основној школи „Вук Караџић“. Укупан број ученика је 11. На професионалном оспособљавању у Ужицу и интернатском смештају у Дому „Петар Радовановић“ налази се 6-торо младих. У специјалној Основној школи за слепе у Земуну наставу похађа једно дете ,а у специјалној Основној школи Сарајеву наставу похађа такође једно слепо дете.

Као проблем у заштити деце са инвалидитетом појављује се немогућност њиховог професионалног оспособљавања у Прибоју, па из тог разлога мањи број деце се упућује на професионално оспособљавање у Ужице.

Удружења особа са инвалидитетом

1. Дрштво за помоћ МНРО Прибој
2. Друштво за церебралну и дечију парализу

Општинска организација слепих и слабовидих има седиште у Пријеполу, а општинска организација глувих и наглувих у Ужицу.

Током претходног периода, ова два удружења су реализовала више пројеката подржаних од стране ресорног Министарства, а која су допринела повећању укључености и бољем статусу ОСИ у следећим областима:

- Јавно заступање права особа са инвалидитетом - спровођење акција да се у друштву развије свест о особама са инвалидитетом, њиховим правима, потребама, њиховим потенцијалима и доприносу друштву у коме живе и раде;
- Предавања на различите теме из области здравствене заштите, запошљавања, социјалне заштите;
- Предузимање мера да се осигура доступност информација и комуникација, контактом са локалним медијима;
- Социо- психолошке подршке;
- Набавка и помоћ у набавци ортопедских помагала;
- Оспособљавање и практична обука ОСИ за рад (кројење, шивење, ткање, цртање);
- Из средстава НИП-а обезбеђена су средства, у износу 2.000.000,00 динара и 05.12.2007. године потписан је Споразум између Министарства рада и социјалне политике, председника општине Прибој и директора ЦСР о адаптацији и опремању Дневног боравка за 40-торо деце ометене у развоју. Активности предвиђене споразумом приводе се крају и отпочињање са радом Дневног боравка очекује се у току 2008. године.

3. Дефиниција и дијагноза проблема

3.1. Мала приступачност објеката и јавних установа

Један од основних проблема ОСИ је немогућност остварења људске слободе на несметано кретање. Још увек се не може говорити о Прибоју као граду без архитектонских баријера за ОСИ.

Приступачност ОСИ институцијама у којима могу остварити своја права, још увек не постоји. Прилаз Центру за социјални рад је могућ особама са инвалидитетом, прилаз једном делу локалне самоуправе (матичној служби, служби дечјег додатка такође је несметан), а прилаз здравственој установи Дому здравља и Болници такође је несметан, али прилаз другим институцијама (Национална служба за запошљавање, МУП, Суд, школе) није адекватан.

Приступачност институција је углавном селективна: оно што је приступачно за људе у колицима обично је неприступачно за особе оштећеног слуха или вида (нема звучне и светлеће сигнализације) и обратно.

У нашем граду ни једно средство јавног превоза (аутобуси, возови, такси возила) нису приступачни за ОСИ (кориснике инв. колица), а не постоји нити једно адаптирано возило за организован превоз .

3.2. Проблем образовања

Када се говори о образовању, у најугроженију категорију спадају деца и млади са инвалидитетом. Њихови проблеми са којима се суочавају су многобројни и почињу у раном периоду живота, када им није омогућено да као и свака друга деца буду корисници дечјих вртића и предшколских установа.

Деца са физичком инвалидношћу (телесни инвалиди) углавном нису у могућности да похађају редовне школске програме основног и средњег образовања. Проблем са којим се суочава ова група су и неприлагођени образовни програми њиховим преосталим могућностима. Због тога ова деца веома често прекидају започето школовање.

Образовање у специјалним школама за глувонеме, децу оштећеног слуха и говора и слепе обавља се ван природног окружења, што децу рано одваја од породице и њихове породице доводи до соц. Угрожености, услед високих трошкова школовања. Настава се одвија застарелим средствима, што онемогућава деци са инвалидитетом да развију своје потенцијале.

3.3. Изостанак институционалне и ванинституционалне подршке ОСИ и члановима њихових породица

Проблем психичких баријера и самоизолације је такође велики. Досадашње активности су показале потребу за стручном помоћи у рехабилитацији таквих чланова. Стручна помоћ је неопходна да их покренемо из куће и учинимо видљивим члановима друштва.

Посебно се истичу проблеми недостатка капацитета за становање у природном окружењу и за продужени и дневни боравак, као и капацитети у којим би се спроводили програми едукативне и стручне подршке, намењени овим лицима.

Асистенција приликом кретања особа са телесним инвалидитетом је неминовна у свакодневном животу и главни предуслов за њихово укључење у социјалне токове и самосталан живот.

Као један од важних проблема, који отежава третман деце са инвалидитетом, је недовољна ангажованост родитеља, недовољна повезаност са установама које су од утицаја за васпитање и ресоцијализацију малолетника (школа, спортска удружења, дом културе, итд.).

Изостају ефикаснији и ефективни облици сарадње са здравственим и образовним институцијама, чиме би се обезбедили неопходни предуслови за интегративни приступ у решавању проблема и задовољењу здравствених и образовних потреба особа са инвалидитетом.

4. ЗАКЉУЧЦИ

1. Општина Прибој је још увек неприступачна средина за ОСИ;
2. Образовање ОСИ је неадекватно;
3. Запосленост ОСИ је недопустиво ниска и један од главних узрока њиховог сиромаштва и социјалне искључености;
4. Особе са инвалидитетом су још увек пасивни примаоци свих облика социјалне заштите, а нови алтернативни облици заштите;
5. Успостављање ванинституционалних облика подршке за ОСИ и њихове породице (викенд-хранитељство);

5. ПРЕПОРУКЕ

- У наредном периоду треба интензивно радити на повећању приступачности (прилазне рампе, стазе за слепа лица, светлосна сигнализација за особе оштећеног слуха и вида) и то по листи приоритета која би се утврдила на основу важности институција и установа.
- Како често обезбеђење приступачности не захтева повећане трошкове, то указује на потребу мењања друштвене свести. То би допринело да људи који одлучују и пројектују нове инфраструктурне објекте не забораве да их током градње учине доступним лицима са инвалидитетом.
- Образовање ОСИ треба ускладити са новим техничким и технолошким достигнућима, уз стални развој инклузивног и неформалног образовања.
- Стално развијати постојеће и уводити нове сервисе помоћи ОСИ, како институционалним, тако и ванинституционалним путем, уз укључење приватног сектора.
- Континуирано радити на повећању могућности за запослење ОСИ како приликом одабира занимања, практичног оспособљавања, тако и унапређењем програма субвенција на локалном нивоу, а све у сарадњи са НЗС.

- Оснажити породице особа са инвалидитетом, кроз систем пружања адекватне подршке одговарајућих сервиса и служби које помажу интеграцију особа са инвалидитетом у заједницу.
- успоставити чвршћу сарадњу са културним и спортским организацијама и установама, ради обезбеђивања бесплатног коришћења њихових услуга за ОСИ који се налазе у највећем ризику од сиромаштва (коришћење спортског центра, услуга Дома културе, библиотеке, биоскопа и слично).

Оперативни циљеви:

1. Повећање приступачности особа са инвалидитетом свим јавним установама у граду до 2012. године;
2. Ширење ванинституционалних облика подршке за ОСИ на комплетном подручју територије Прибој;
3. Успостављање рада Дневног боравка за ОСИ;
4. Развијање хранитељских услуга.

ПРИОРИТЕТ	Деца са посебним потребама (ометена у развоју и оболела од церебралне и дечије парализе)				
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	Унапређење положаја деце са инвалидитетом				
АКТИВНОСТИ/ПРОЈЕКТИ	Рок за реализацију (од када до када)	Одговорност за реализацију (носилац и партнери)	Постојећи ресурси (инфраструктура, људски ресурси, постојећа издвајања из буџета и сл.)	Потребна средства	Индикатори
1. Успостављање рада Дневног боравка за 40-тoро деце	Од 2008. године у континуитету	Министарство рада и социјалне политике, општина Прибој и Центар за социјални рад Прибој	Просторије Друштва ``МНРО``, чланови друштва, стручни тим Центра за социјални рад Прибој, стручни тим у оквиру друштва (дефектолози и радионичар)	1.800.000,00 динара из средстава НИП-а , 800.000,00 динара из буџета општине.	Број деце на дневном боравку; Број ангажованих лица.
2. Успостављање службе помоћи у кући за 12-тoро деце (у оквиру пројекта ``Учинимо старост лакшом``).	Од 2008. године у континуитету	Општина Прибој, Центар за социјални рад Прибој, Црвени крст.	Неговатељице, стручни мобилни тим.	1.500.000,00 динара из буџета општине, 1.411.325,00 динара ФСИ (укупна средства пројекта за 60 лица).	12-тoро деце оболело од дечије и церебралне парализе којих опслужују 4 неговатељице
3. Развијање хранитељских услуга (сталних и повремених-викенд)	Од 2008. године у континуитету	Оба Друштва, Центар за социјални рад Прибој	Просторије оба Друштва, стручни тим Центра, едуковани хранитељи	900.000,00 динара	19 хранитељских породица, 50-тoро деце чланова удружења, једно дете смештено у установи Социјалне заштите
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ					
АКТИВНОСТИ/ПРОЈЕКТИ	Рок за реализацију (од када до када)	Одговорност за реализацију (носилац и партнери)	Постојећи ресурси (инфраструктура, људски ресурси, постојећа издвајања из буџета и сл.)	Потребна средства	Индикатори
2.1. активности/пројекти					

7.4. ПРИОРИТЕТ – НЕЗАПОСЛЕНА ЛИЦА

У В О Д

Незапосленост се налази међу најзначајнијим и најактуелнијим питањима која се тичу света рада и квалитета живота сваког појединца. Поред егзистенције појединца, на овај начин се обезбеђују различите друштвено корисне услуге и добра која су неопходна за нормалан живот заједнице. Упркос томе, велики број људи како у Србији, тако и у Прибоју суочава се са проблемом незапослености и тешкоћом остваривања управо једног од најосновнијих права – права на рад и зараду по основу рада.

Незапосленост има више аспеката као што су економски, социјални, политички, психолошки... што значи да незапосленост погађа истовремено појединца, друштвене групе и друштво у целини.

Раст незапослености је, у суштини, ефекат распада СФРЈ, ратног окружења у претходном периоду, санкција и транзиције. Да слика буде још гора, процес реструктуирања великих система још није завршен. Наиме, постоји велика опасност да ће процесом реструктуирања великих производних система у Прибоју као што су ФАП, Полиестер и Седишта, без посла остати још око 1 500 радника.

Општина Прибој простире се на површини од 552 квадратна километра, што чини 9% територије Златиборског округа, коме општина и припада. У погледу територијалног положаја основна карактеристика је да 2/3 општине гравитира према Босни и Херцеговини. Главна саобраћајница која повезује ово подручје прекида се неколико пута због граничних прелаза и полицијских контрола са обе стране.

Према попису становништва из 2002. године, у Прибоју живи 30. 377 становника, од чега су 74,32% Срби, 18,32 % Бошњаци, 4,69% Муслимани и 2,85% су остали. Највећи број становника 64,15% скоцетрисан је у граду.

Према подацима Републичког Фонда ПИО осигурања Филијале Ужице, у Прибоју је укупно 6. 359 пензионера.

Према подацима Фонда здравственог осигурања запослених у Прибоју је 6 .943 запослено (од чега су 2 968 жене) који су запослени у 2 велика предузећа, 63 мала и средња предузећа у 1007 самосталних радњи, Локалној сасмоуправи и другим буџетским установама.

АНАЛИЗА СТАЊА НЕЗАПОСЛЕНОСТИ У ПРИБОЈУ

Према евиденцији Националне службе за запошљавање Испостава Прибој, број незапослених закључно са 31.10.2007. године је 6 176 (20,35%) од чега су 3 032 жене. Потребно је напоменути да је у септембру 2007.године на евиденцији незапослених било око 6 750 (22,25%) незапослених, али је стриктном применом Протокола НСЗ са евиденције избрисано између 600 и

700 незапослених због нередовног јављања(са евиденције су брисани и они који су каснили са јављањем макар и један дан.)

Тренутна ситуација незапослености по степену стручне спреме, дужини чекања и полу незапослених, дата је у табели 1, а у табели 2 дат је преглед броја незапослених по годинама старости.

АНАЛИЗА СТАЊА НЕЗАПОСЛЕНОСТИ ЗАКЉУЧНО СА 31.10.2007. ГОДИНЕ

Тренутна ситуација незапослености у Прибоју је дата у табели 1 по степену стручне спреме, дужини чекања и полу незапослених:

Табела 1

Степен струч.спреме	Укупно жене	Прво запос. жене	До 1 године жене	1-2 године жене	2-3 године жене	3-5 година жене	5-8 година жене	8-10 година жене	Преко 10 година жене
I стручне спреме	1645 861	136 2 742	70 26	175 74	162 90	355 222	320 133	107 76	456 240
II стручне спреме	192 157	153 127	11 7	15 10	24 21	40 33	40 27	12 9	50 50
III стручне спреме	2746 1026	216 5 862	175 45	290 91	249 89	411 137	745 220	217 103	659 341
IV стручне спреме	1294 853	102 0 690	126 84	190 113	164 90	197 111	280 162	69 51	268 242
V стручне спреме	56 3	22 3	1 1	0 0	4 0	4 2	40 0	7 0	0 0
VI-1 стручне спреме	145 78	103 60	20 10	30 19	24 10	35 18	19 8	3 3	14 10
VII-1 стручне спреме	98 54	72 43	32 21	33 14	15 9	7 3	6 2	1 1	4 4
УКУПНО :	6176 3032	489 7 2527	435 194	733 321	642 309	1049 526	1450 552	416 243	1451 887

Преглед незапослених лица по старости (табела 2)

Табела 2

Испостав а Прибој	Укупн о жене	До 18 година Укупн о жене	19 до 25 год. Укупн о жене	26 до 30 год. Укупн о жене	31 до 40 год. Укупн о жене	41 до 50 год. Укупн о жене	Преко 50 год. Укупн о жене
УКУПНО	6176 3032	67 30	1087 469	923 483	1586 867	1459 819	1054 365

АНАЛИЗА СОЦИЈАЛНИХ АКТЕРА У ФУНКЦИЈИ ЗАПОШЉАВАЊА

Да би се проблем незапослености ублажио и почео решавати на прави начин, неопходна је тесна сарадња свих институција која се баве овом проблематиком и економским развојем општине. Ту се, пре свега, мисли на хоризонтално повезивање свих локалних актера, а то су:

- Општинска управа и Локални савет за запошљавање
- Национална служба за запошљавање
- Локални центар за развој малих и средњих предузећа – МСП
- Регионална привредна комора
- Удружење предузетника
- Образовне установе
- Синдикати
- Организације социјалне економије и невладин сектор

Локална самоуправа:

Поред активности везане за економски развој општине које су у директној вези са запошљавањем, бави се развојем и координацијом активности у спровођењу стратегије запошљавања и јачањем веза између различитих нивоа одлучивања о стратегији и програмима запошљавања на локалном нивоу.

Локални савет за запошљавање:

Област деловања Локалног савета за запошљавање, као скупштинског органа, је дефинисање:

- приоритета политике запошљавања на локалном нивоу за одређени период,
- утврђивање мера и програма за остваривање постављених приоритета и циљева,

- утврђивање људских и финансијских ресурса за њихову имплементацију,
- идентификација носилаца активности,
- обезбеђивање механизма за праћење развоја и утицаја мера,
- прилагођавање приоритета и циљева потребама тржишта рада.

Национална служба за запошљавање - НСЗ:

Национална служба за запошљавање, кроз усклађивање понуде и тражње, помаже при идентификацији локалних могућности за запошљавање на активан начин, кроз адекватно управљање средствима намењених активној политици запошљавања. Олакшава процес прилагођавања политике и програма локалним потребама тржишта рада на основу прогноза и прегледа потреба послодаваца, т.ј, улога НСЗ је да што боље одговори на потребе послодаваца и тражилаца посла и одигра кључну улогу у развоју локалне стратегије и програма запошљавања.

Локални центар за развој малих и средњих предузећа (МСП):

Локални центар за развој МСП сноси велики део индиректне одговорности за раст запошљавања у Прибоју. Основни задатак Центра је успостављање интерактивног односа са кључним интересним групама у области запошљавања.

Регионална привредна комора и удружења послодаваца:

Имају кључну улогу у развоју мапе ресурса, трасирању процеса економског развоја и пружању консалтинг услуга предузетницима и предузећима, помоћ оним послодавцима који имају вишкове запослених, као и едукација почетника и потенцијалних предузетника.

Образовне институције:

Имају кључну улогу у развоју конкурентности радне снаге, компетентности лица која траже запошљавање, унапређењу и развоју радних и предузетничких вештина и грађанског друштва оријентисаног на акцију и промене.

Синдикати:

Улога синдиката је да буду противтежа стварању капитала и вишка вредности по сваку цену. Старају се о условима рада, висини зарада, дужини радног времена, радно-правној заштити...Имају конструктивну улогу у

процесима реструктурирања и приватизације, давању предлога за унапређење пословне политике предузећа...С обзиром на значај развоја конкурентности и компетентности радне снаге за економски опоравак, синдикати би требало да имају значајну улогу у предлагању и опредељивању средстава за развој образовних програма и мера активне политике запошљавања .

Удружења грађана

Су промотери активности у „ трећем систему,, доприносе развоју запошљивости код лица са факторима отежане запошљивости , пружајући им шансу да стекну радно искуство уз обуку, олакшавају приступ женама на тржиште рада кроз нуђење услуга које се могу реализовати у домаћинствима...

ДЕФИНИЦИЈА И ДИЈАГНОЗА ПРОБЛЕМА

Кључни проблеми када је у питању положај незапослених на тржишту рада у Прибоју су пре свега:

- слаба понуда радних места ,поготово, у производно-занатским и услужним занимањима;
- мали број малих и средњих предузећа,
- орјентисаност приватног сектора трговинско- угоститељско-услужним делатностима ;
- технолошки вишкови;
- неусклађеност образовног система са захтевима тржишта рада;
- неадекватност стандарда занимања и образовања;
- недовољна развијеност каријерног вођења и саветовања (професионална орјентација);
- отежан приступ боље плаћеним радним местима;
- низак ниво учешћа младих у одлучивању и руковођењу;
- рад без пријаве у радни однос (рад на црно) ;
- недостак индустријских зона на територији општине (просторних могућности);
- немогућност конкурисања потенцијалних предузетника за субвенције и кредите код Фонда за развој због немогућности обезбеђења средстава као гаранције враћања кредита;

Годинама је у Прибоју био присутан тренд масовног запошљавања становништва у велике системе: ФАП, Полиестер, Братство-Јединство, Инкоп...Последично, становништво је од раног периода школовања било усмерено на уско дефинисане профиле образовања који су били тражени од тих система.По инерцији, стручне школе су и даље наставиле да школују кадрове металског, хемијског и електро смера, и поред тога што ти кадрови нису више потребни прибојској привреди.. Чињеница је да ти кадрови из школа излазе нестручни и неспремни за тржиште рада, углавном због немогућности да имају адекватну стручну праксу . Дакле, отежавајућа околност за младе који се први пут запошљавају је недостатак практичних знања, што им у значајној мери отежава запошљавање.

Раст незапослености у Прибоју је, у суштини, резултат негативног повратног дејства догађаја и утицаја из претходног периода:

- распад СФРЈ;
- ратног окружења и близина ратних дејстава;
- санкција;
- несигурности улагања;
- иселјавање становника Прибоја;
- недостатак идеја и мотивације...

АКТИВНОСТИ, ОБЛАСТИ УТИЦАЈА И ЗАДАЦИ СВИХ СОЦИЈАЛНИХ АКТЕРА У НАРЕДНОМ ПЕРИОДУ

Локална самоуправа и Локални савет за запошљавање:

Основни задаци Локалне самоуправе у наредном периоду су анализе развојних потенцијала за запошљавање на локалном нивоу. Анализе је могуће обавити на основу расположивих информација и студија о политикама развоја у различитим областима:

- економског развоја општине;
- социјалне заштите;
- руралног развоја;
- развоја саобраћаја;
- заштите животне средине;
- развоја пољопривреде;

Дакле, неопходно је и потребно ускладити и интегрисати политику запошљавања на локалном нивоу са свим политикама које су у директној или индиректној вези са решавањем проблема незапослености.

Потребно је издвојити средства из Буџета општине за активне мере политике запошљавања које нису финансиране из других извора, укључујући и међународне пројекте и донације. Део средстава из Буџета може бити издвојен као подршка за иновације или пројекте са којима би се могло конкурисати код других институција, а који би били релевантни за социо-економски развој као и за дофинансирање предузетника почетника који због мањих износа средстава нису у могућности да отпочну своје пословање .

Локална самоуправа је, на иницијативу Локалног савета за запошљавање, у 2007.године ребаланасом Буџета издвојила 1. 600. 000,00 динара за програм Новог запошљавања (финансијска подршка послодавцима који примају нове раднике), за запошљавање 16 незапослених лица са евиденције НСЗ.Том приликом потписан је Споразум са НСЗ Филијала Ужице, о правима и обавезама у реализацији субвенција за програме Новог запошљавања, Самозапошљавања, стручног оспособљавања незапослених лица, обука за познатог послодавца и

других програма од интереса за запошљавање на територији општине Прибој. Реализација програма Новог запошљавања је у току и биће завршена до 20.12.2007.године.

Треба напоменути да је Локална самоуправа у 2007.години користила и програм стручног оспособљавања за самосталан рад незапослених лица у занимању у ком поседују диплому (програми НСЗ) :

- програмом волонтера – приправника
- III и IV стручне спреме 6 лица у трајању од 6 месеци
- VI-1 стручне спреме 2 лица у трајању од 9 месеци
- VII-1 стручне спреме 2 лица у трајању од 12 месеци

Области деловања и утицаја **Локалног савета за запошљавање** ,као скупштинског органа, су разноврсне и усредсређене су на:

- мере подстицаја новог запошљавања;
- самозапошљавање;
- анализу стања и сагледавање могућности развоја МСП и предузетничких радњи, поготово, производно-услужних делатности (металски, дрвнопрерађивачки и хемијски сектор) ;
- запошљавање младих;
- запошљавање одређених категорија незапослених – са већим ризиком од дугорочне незапослености;
- запошљавање самохраних родитеља и оних породица где су оба родитеља незапослена;
- запошљавање вишка запослених;
- запошљавање и професионална рехабилитација инвалида и лица са смањеном радном способношћу;
- иницирање и израда пројеката из области запошљавања;
- запошљавање на јавним радовима;
- развој инкубационих центара;
- и свим другим мерама везаним за економским развој и унапређење запослености...

Локални савет за запошљавање предложио је Локалној самоуправи да у Буџету за 2007. годину обезбеди средства за два програма:

- за програм Самозапошљавања у износу од 4. 000. 000, 00 динара,
  - програм Новог запошљавања у износу од 2. 000. 000,00 динара
- чиме би се у старту омогућило запошљавање у 2008. години најмање 40 незапослених лица са евиденције НСЗ на период од минимум 2 године.

Национална служба за запошљавање:

НСЗ је у својој пракси развила програме запошљавања и програме додатног образовања и обуке. Сваке године, у зависности од расположивих средстава, односно квоте коју добија НСЗ Испостава Прибој, велики број незапослених се укључује у ове програме:

- програмом **Самозапошљавања** обухваћено је 42 лица са евиденције НСЗ;
- програм **Обуке за познатог послодавца** користило је 7 послодаваца и тим програмом обухваћено је 67 незапослених лица;
- **програме стручног оспособљавања** за самосталан рад у занимању у ком поседују диплому у својству:
  - **волонтера – практиканта** користило је 43 незапослена лица са III и IV степеном стручне спреме
  - **волонтера – приправника** користило је 7 незапослених лица са III и IV степеном стручне спреме и 2 лица са VII-1 степеном стручне спреме
  - **приправника** (подразумева пријем незапослених у стални радни однос уз субвенције послодавцу) користило је 27 лица са III и IV степеном стручне спреме и 4 незапослена лица са VI-1 степеном стручне спреме.

Приметно је да у Прибоју није било заинтересованих послодаваца који би користили Регионалне програме (за оне послодавце који би запослили одједном 5 и више радника), програма Новог запошљавања (за оне послодавце који би запослили 1-4 радника), субвенције за запошљавање инвалидних лица и лица ометених у развоју, а такође није урађено ништа по питању сарадње са образовним установама и заинтересованим послодавцима за програме преквалификације и доквалификације...

Тakoђе, у 2007. години изостали су програми везани за стицање додатних знања, односно курсеви енглеског језика, информатички и књиговодствени курсеви који су били заступљени у претходном периоду.

Основни задаци НСЗ у наредном периоду би се односили на :

- афирмацији програма Самозапошљавања, и повећавати број корисника 15% годишње;
- афирмацији програма Обуке за познатог послодавца, и повећати број корисника 15% годишње;
- промоцији Регионалног програма запошљавања и проналажењу послодаваца који би га користили;
- промоцији програма запошљавања инвалидних лица и лица ометених у развоју;
- повећање броја корисника програма стручног оспособљавања незапослених лица у својству приправника, приправника-волонтера и волонтера практиканата за 15% годишње;

- успоставити сарадњу са образовним установама и послодавцима ради коришћења програма преквалификације и доквалификације;
- радити на заједничком деловању са свим социјалним партнерима у циљу смањења броја незапослених;

Локални центар за развој МСП

Основни задатак Центра за развој малих и средњих предузећа треба да буде успостављање интерактивног односа са кључним интересним групама у области новог запошљавања. На тој основи Центар треба да:

- лансира арсенал оперативних пројеката у области обуке и едукације потенцијалних предузетника;
- пружа консалтинг услуге (израда бизнис плана, регистрација предузећа и радњи, проналажење извора финансирања, порески консалтинг, увођење ИСО стандарда, увођење информационих система);
- стимулише партнерства у области финансирања добрих бизнис идеја и трансфера технологија;
- даје обавештења и обезбеђује присуство на сајмовима у земљи и иностранству;
- даје услуге и информисања и истраживања базе података (претраживања база предузећа, претраживање правних аката, асистенција у успостављању пословних контаката...);
- услуге са посебним захтевима (организација конференција за штампу, промоција предузећа, израда web презентација);

Активно ангажовање Центра на наведеним активностима може значајно допринети повећењу броја запослених, кроз омогућавање појединцима са израженим предузетничким капацитетом и способностима да комерцијализују своје пословне идеје.

Регионална привредна комора и удружења предузетника

Свој допринос запошљавању и стимулисању запошљавања треба да остваре ,пре свега, кроз:

- трасирање процеса економског развоја општине;
- анализу и израду мапе ресурса на локалном нивоу;
- лобирање за заштиту интереса малих предузетника ;
- стимулисање активније сарадње међу удружењима предузетника на локалном нивоу и удружењима широм земље;
- пружање услуга информисања предузетницима о актуелним законским прописима и променама од значаја за њихово пословање;
- информисање о повољним изворима финансирања;

- повољностима и олакшицама при новом запошљавању радника и сл.

Приоритет у наредном периоду треба да буде јачање предузетничког удруживања, ради јачања њихове трговарачке моћи.

Образовно-васпитне установе

Основни задатак образовних установа у наредном периоду је што брже усклађивање својих програма потребама тржишта рада на локалном нивоу, боље организовање стручних пракси, рада на унапређењу развоја радних и предузетничких вештина и унапређење развоја друштва оријентисаног на акцију и сталне промене на боље.

Синдикати

Синдикати треба да допринесу развоју локалне политике запошљавања пре свега кроз:

- развој синдикалне свести и конструктивну подршку реструктурирања и приватизације;
- давању предлога за развој и примену превентивних мера када су у питању вишкови запослених, укључујући и могућности за усмеравање средстава добијених по основу отпремнине за поновно запошљавање;
- давање предлога за унапређење пословне политике у предузећима која послују са тешкоћама;
- истрајавање на законитости пословања послодаваца и унапређењу квалитета послова, чиме се постиже развој уређенијег тржишта рада и квалитета живота;

ЗАКЉУЧАК

Раст запослености, као стратегијска тема, чини један од стубова стратегије развоја локалне економије, ограничен је многим слабостима и недостацима, али исто тако мора да буде заснован на експлоатацији свих могућих потенцијала, снага и могућности. Управо и циљ ове стратегије је да се афирмишу и дефинишу могућности решавања овог, заиста, великог проблема.

Органи локалне самоуправе задужени за привреду, одрживи развој и заштиту животне средине општине Прибој, као и Локални савет за запошљавање, треба да посвете доста пажње и уложе велику енергију у различитим активностима које су усмерене на

промовисање предузетничке свести и културе, организовање курсева из различитих области које су важне за вођење бизниса, стимулисању партнерства између предузетника, кроз оснивање кластера и инкубационих центара и привлачења повољних извора за оснивање нових и рад постојећих малих средњих предузећа и предузетничких радњи.

Неке од мера за стимулисање запошљавања, а које би биле у надлежности Локалне самоуправе и Локалног савета за запошљавање су пре свега:

- **детаљна анализа капацитета за ново запошљавање по појединачним секторима;**
- **дефинисање краткорочних и средњерочних циљева у вези раста запослених, укупно и по секторима;**
- **увођење посебних стимулација за послодавце који запошљавају нове раднике;**
- **размена искустава са другим локалним заједницама које представљају добре примере када је реч о расту запослености;**

У процесу развоја предузетништва и стимулисања запошљавања, значајну улогу играју и НСЗ, Локални центар за развој МСП, Регионална привредна комора и удружења и асоцијације привредника. Иако свака од ових институција прилази проблему повећања запослености у општини углавном засебно, ипак, ефекти заједничког деловања ових организација били би много већи у односу на резултате у случају изолованог деловања.

Сматра се, да обзиром на мисију Националне службе за запошљавање, ова институција заједно са Локалним саветом за запошљавање и Општинским већем општине Прибој треба да води главну реч у осмишљавању мера за ново запошљавање. У том смислу, филијала НСЗ, полазећи од чињенице да је она та која најбоље познаје чињенично стање на пољу незапослености, треба да даје препоруке и предлаже мере за повећање запослености.

Пракса је показала да највећу пажњу треба посветити мерама за запошљавање младих, подстицајима самозапошљавања, обукама за познатог послодавца, стручног оспособљавања у својству приправника, волонтера – приправника и волонтера – практиканата, различитим облицима додатног образовања, мерама афирмативне акције за запошљавање жена и лица која дуго чекају посао. Реч је, дакле, о активним мерама запошљавања.

Уз солидно одабране људске ресурсе, који су орјентисани на сталну акцију и промене на свом пољу деловања и који имају јасну представу о потребним мерама за запошљавање, многе од предложених мера могле би да уроде плодом и дају неочекивано добре резултате. Реализација наведених мера и препорука захтева, између осталог, безусловну подршку органа Локалне самоуправе.

Приоритет - НЕЗАПОСЛЕНИ					
Оперативни циљ 1 – ЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ (до 30 година)			Укупна вредност: 1. 282 300 еура УКУПАН ИЗНОС: 2. 190 000 еура 892 300 ЕУРА 3. 278 000 еура 4. 142 000 еура		
<i>активност</i>	<i>рок</i>	<i>одговорност</i>	<i>ресурси</i>	<i>средства</i>	<i>индикатори</i>
1. Програм Самозапошљавања	2012	НСЗ, ЛС и ЛСЗ, ЛЦ МСП	Незапослени млади који имају пословну идеју	-НСЗ -ЛС -ФОНД ЗА РАЗВОЈ - ПОСЛОВНЕ БАНКЕ	Млади који су користили програм Самозапошљавања НСЗ <u>Пројекција:</u> 1.запослити средствима НСЗ 135 корисника 2. запосли средствима ЛС 50 корисника
2.Програм преквалификација (обуке за познатог послодавца)	2012	НСЗ, ЛС и ЛСЗ	Послодавци	НСЗ ЛС	Млади који су користили програм обуке за познатог послодавца <u>Пројекција:</u> 1.запослити средствима НСЗ 260 незапослених
3. Програм стручног стручног оспособљавања: Незапослени млади од III до VII ССС	2012	НСЗ и ЛС	Послодавци	НСЗ	Програми НСЗ <u>Пројекција:</u> 1. 320 волонтера - практикана та 2. 74 волонтера – приправни ка 3. 225 приправни ка
4. Програм новог запошљавања	2012	НСЗ, ЛС и ЛСЗ	Послодавци	НСЗ ЛС	Програм ЛС и НСЗ <u>Пројекција:</u> Запослити 120 незапослених млађих од 30 година

Приоритет - НЕЗАПОСЛЕНИ					
Оперативни циљ 2 – ЗАПОШЉАВАЊЕ СТАРИЈИХ ОД 45 ГОДИНА			Укупна вредност: 1. 282 300 еура УКУПАН ИЗНОС: 2. 76 500 еура 548 800 еура 3. 190 000 еура		
активност	рок	одговорност	ресурси	средства	индикатори
1. Програм Самозапошљавања	2012	НСЗ, ЛС и ЛСЗ, ЛЦ МСП	Незапослени старији од 45 година који имају пословну идеју	-НСЗ -ЛС -ФОНД ЗА РАЗВОЈ - ПОСЛОВНЕ БАНКЕ	Незапослени старији од 45 год. који су користили програм Самозапошљавања НСЗ <u>Пројекција:</u> 1. запослити средствима НСЗ 135 корисника 2. запослти средстима ЛС 50 корисника средстава(незапослени)
2. Програм Отпремнином до посла	2012	НСЗ, ЛС и ЛСЗ, СИНДИКАТИ, ЛЦ МСП	Послодавци	НСЗ	Незапослени старији од 45 год. <u>Пројекција:</u> Запослити 50 корисника средстава (незапослени)
3. Програм Преквалификације (обуке за познатог послодавца)	2012	НСЗ	Послодавци	НСЗ	Незапослени старији од 45 год. који су користили програм НСЗ Обуке за познатог послодавца <u>Пројекција:</u> 1.запослити средствима НСЗ 200 корисника средстава(незапослени)

Приоритет - НЕЗАПОСЛЕНИ					
Оперативни циљ 3 – ЗАПОШЉАВАЊЕ ЖЕНА			Укупна вредност: за програме 1 и 2 : 360 000 еура		
<i>активност</i>	<i>рок</i>	<i>одговорност</i>	<i>ресурси</i>	<i>средства</i>	<i>индикатори</i>
1. Програм Самозапошљавања	2012	НСЗ, ЛС и ЛСЗ, ЛЦ МСП	Незапослене жене који имају пословну идеју	-НСЗ -ЛС -ФОНД ЗА РАЗВОЈ - ПОСЛОВНЕ БАНКЕ	Жене које су користили програм Самозапошљавања НСЗ <u>Пројекција:</u> 1.запослити средствима НСЗ 85 корисника 2. запослити средствима ЛС 25 корисника
2. Програм Преквалификације (обуке за познатог послодавца)	2012	НСЗ	Послодавци	НСЗ	Незапослени старији од 45 год. који су користили програм НСЗ Обуке за познатог послодавца <u>Пројекција:</u> 1.запослити средствима НСЗ 200 корисника средстава(незапослене жене)
3. Програм Хранитељских породица	2012	ЦСР	Незапослене жене	Република Србија	Велика заинтересованост незапослених жена <u>Пројекција:</u> запослити 20 незапослених жена средствима Републике Србије
4. Програм Домаће радиности	2012	Удружења грађана, ЦСР, ЛСЗ	Незапослене жене	Лична средства	<u>Пројекција:</u> Запослити 60 незапослених жена
5. Програм Услуга помоћи у кући старим и болесним лицима	2012	Удружења грађана, ЦСР, ЛСЗ	Незапослене жене		<u>Пројекција:</u> Запослити 15 незапослених жена

Приоритет - НЕЗАПОСЛЕНИ					
Оперативни циљ 4 – ЗАПОШЉАВАЊЕ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ			Укупна вредност за програме 1 и 2 : 50 000 еура		
активност	рок	одговорност	ресурси	средства	индикатори
1. Програм Самозапошљавања	2012	НСЗ, ЛС и ЛСЗ, ЛЦ МСП	Незапослене ОСИ који имају пословну идеју	-НСЗ -ЛС -ФОНД ЗА РАЗВОЈ - ПОСЛОВНЕ БАНКЕ	ОСИ које су користили програм Самозапошљавања НСЗ <u>Пројекција:</u> 1.запослити средствима НСЗ 10 корисника 2.запослити средствима ЛС 5 корисника
2. Програм НСЗ за запошљавање ОСИ	2012	НСЗ, ЛС и ЛСЗ, ЦСР, удружења грађана	послодавци	НСЗ, ЛС и ЛСЗ	ОСИ које су користиле програме НСЗ <u>Пројекција:</u> Запослити 15 особа са инвалидитетом
3. Промоција свих програма и законских прописа у вези запошљавања ОСИ	2012	НСЗ, ЛС и ЛСЗ, ЦСР, удружења грађана	Зпослени у НСЗ, ЛС и ЛСЗ, ЦСР,ЛЦ МСП, удружења грађана	НСЗ, ЛС, ЦСР, ЛЦ МСП....	Пројекција: 3.000 еура

СТРАТЕШКИ ЦИЉ2

Повећање учешћа грађана у процесу побољшања живота грађана/ки у локалној заједници, а посебно положаја угрожених група;

7.5. Приоритет 1 - ИНФОРМИСАНИ ГРАЂАНИ - АКТИВНИ ГРАЂАНИ

1. УВОД

Информисаност је предуслов учешћа грађана/ки у процесу одлучивања. Обавеза органа локалне самоуправе да обезбеди јавност рада и пружи информације о свом раду, су само почетни кораци у остваривању, по обиму и смислу, далеко ширег права грађана на непосредно учешће у процесу управљања на локалном нивоу.

Да би грађани могли да учествују у демократским процесима вршења јавних послова и да би били истински активни субјекти у контроли рада органа власти, они морају имати увид у постојеће информације.

То је, како један од основних принципа политике подстицања грађана да учествују у процесима одлучивања, истакнуто у Препоруци 19 (2001.године) « Учешће грађана у јавном животу на локалном нивоу» Комитета министара Савета Европе.

Наведена препорука уграђена је и у националне стратешке документе који су усмерени ка смањењу сиромаштва (Стратегија за смањење сиромаштва), као и ресорне стратегије (Стратегија развоја система социјалне заштите, Национални план акције за децу, Национална стратегије о старењу, Национална стратегија за унапређење положаја особа са инвалидитетом и др.)

Оматрај ући да ће размена информација омогућити да се грађани упознају са својим социјалним правима и начинима за њихово остварење, као и да се успоставе механизми за континуирано испитивање мишљења и ставова грађана о постојећим услугама, општина Грибој један од својих приоритета усмерава ка развоју механизма за квалитетно информисање грађана кој и треба да омогући развој система социјалне заштите у нашој општини.

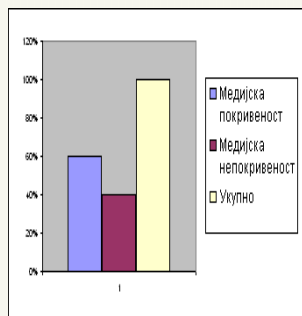
2. АНАЛИЗА СИТУАЦИЈЕ

Близина ратних дејстава (Прибој се граничи са ЦГ, БиХ), распад ФАП-а, (привредног гиганта који је проузроковао пад стандарда) и бројни други разлози, оставили су велике негативне последице на живот грађана Прибоја, а једна од тих последица је нарушена комуникација међу суграђанима која онемогућава стварање заједнице у којој влада међусобно поверење и солидарност. Све то, на нивоу поједница, изазива апатију, незаинтересованост за проблеме својих суграђана и ,самим тим, отуђеност од заједнице која не може напредовати уколико у њеном развоју не узме учешће већина грађана.

Са друге стране, у погледу квалитета информисања грађана, систем јавних социјалних институција и њихових услуга је централизован, бирократизован, нееластичан и недовољно економичан и ефикасан и не пружа могућност грађанима да се упознају са својим правима.

2.1. Анализа социјалних актера

Прибој има један РТВ која је у процесу приватизације, један приватни радио, један месечни часопис „Прича“и неколико дописника новина и дописника „слободна Европа“.

ТВ Прибој медијски покрива 60 %територије општине Прибој, а медијска покривеност у односу на број становника Прибоја је 80%. Медијска покривеност у Прибоју је недовољна и не покрива све сеоске месне заједнице.

Све ово је допринело да грађани Прибоја нису довољно информисани о могућностима за остварење својих же и потреба кроз институције социјалне заштите, нити о процесима социјалне заштите која се пружа грађанима.

Општинска управа у Прибоју није развила механизме за комуникацију са грађанима. Израда општинског сајта је у току. Не постоји информативна служба општине која би требала да буде задужена за прослеђивање информација(нпр.путем општинског билтена).У Општинској управи је запослено лице које обавља послове за односе са јавношћу.

У Прибоју се социјалном заштитом грађана бави Центар за социјални рад, Црвени крст, Национална служба за запошљавање и организације грађанског друштва, с тим што ни једној није приоритет само социјална заштита (од 20 регистрованих НВО њих 4 раде активно).

СВОТ АНАЛИЗА

СНАГЕ <ul style="list-style-type: none"> ■ Постојање локалних гласила (РТВ Прибој, радио „Коран“, часопис „Прича“) ■ Дрсадашна активност Општине у испитивању потреба за социјалну заштиту ■ Постојање СКОСП-а, усвајање и примена Стратегије за социјалну заштиту и Локално плана акције за децу. ■ Активности установа које се баве социјалном заштитом НВО и удружена око информисана грађана	ШАНСЕ <ul style="list-style-type: none"> ■ Децентрализација и реформа система социјалне заштите ■ Приватизација Информативног центра Прибој ■ Усклађивање локалне социјалне политике са међународним и националним стратегијама ■ Закон о слободном приступу информацијама
СТАБОСТИ <ul style="list-style-type: none"> ■ Медијска непокривеност свих сеоских подручја ■ Апатија и пасивност грађана ■ Недовољна искоришћеност капацитета организација цивилног друштва ■ Недовољан број информативних гласила	ПРЕТЊЕ <ul style="list-style-type: none"> ■ Неуспела приватизација јавног гласила ■ Нестабилна политичка ситуација

5. ДЕФИНИЦИЈА И ДИЈАГНОЗА ПРОБЛЕМА:

- грађани су недовољно информисани о својим правима у области социјалне заштите, али и о могућностима да се активно укључе

Узроци за настанак овог проблема леже, пре свега, у недовољно препознатом интересу локалне самоуправе да успостави редовне канале комуникације са својим суграђанима

- локални медији немају развијену програмску схему која би омогућила континуирано обавештавање грађана о социјалним правима
- неразвијена и несинхронизована мрежа актера у заједници која би омогућила директну комуникацију са суграђанима.

Недовољна информисаност и партиципација грађана условљена неинтегралном социјалном заштитом, пасивношћу грађана, лошом комуникационом мрежом у Прибоју и недовољно искоришћеним капацитетима организација цивилног друштва.

6. ЗАКЉУЦИ

- Недовољна информисаност и партиципација грађана условљене неинтегралним, парцијалним приступом социјалној заштити;
- Недовољна искоришћеност постојећих ресурса за подизање нивоа обавештености грађана о социјалним правима и потребама;
- Грађани сеоских подручја немају могућности да дођу до благовремених информација услед лоше медијске покривености програмима локалних медија;
- Спремност локалне власти да предузима мере за унапређење социјалног положаја својих суграђана манифестује се и кроз формирање ОКОСП-а чији је основни задатак израда стратешког плана из области социјалне заштите Прибоја;

7. ПРЕПОРУКЕ

- повећати транспарентност рада свих пружаоца услуга социјалне заштите;
- проширити мрежу социјалних актера који би могли помоћи да се унапреди социјални положај грађана/ки;
- омогућити размену примера добре праксе, како на међуопштинском, тако и на националном нивоу;
- предузимати мере које ће омогућити да одборници Скупштине буду потпуно и благовремено обавештени о социјалним потребама и проблемима суграђана;
- предузимати мере које ће омогућити успостављање сталне комуникације са осетљивим групама, вршити сталну анализу њихових потреба у области социјалне заштите;

8. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ

- 1.1 Успостављање одрживих општинских механизма за континуирано информисање грађана/ка у области социјалне политике, ради остваривања социјалних права и задовољења социјалних потреба;
- 1.2 Успостављање одрживих механизма за континуирано испитивање социјалних потреба и проблема грађана на нивоу локалне заједнице;

7.6 ПРИСРПЕТ 2 - ПУРАЛИЗАМ ГРУПАСА СОЦИЈАЛНИХ УСЛУГА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ - УСПОСТАВЉАЊЕ И РАЗВОЈ ЛОКАЛНЕ МРЕЖЕ

1. Увод:

Наша земља, као активни учесник и чланица УН Савета Европе, има политичку обавезу да спроводи и у пракси имплементира бројне декларације усвојене на специјалним заседањима Генералне скупштине УН и Савета Европе које се односе на стварање услова за грађанску партиципацију на националном и локалном нивоу.

У складу са тим, на националном и локалном нивоу, донети су одређени закони, прописи, упутства, који су усклађени са одговарајућим међународним документима. Национална политика подразумева незаобилазну партиципацију грађанског друштва, његово учешће у прављењу стратегија на локалном нивоу. Захваљујући и томе НВО су све више на националном, а у последње време и на локалном нивоу, незаобилазни чинилац у креирању свеукупне политике развоја савременог друштва.

Поред тога, општина Прибој је препознала да без активног укључивања и сарадње сва три сектора – јавног, приватног и сектора грађанског друштва неће бити могуће обезбедити развој заједнице у којој ће се грађани осећати задовољно и безбедно.

Децентрализацијом система социјалне заштите неопходно је да се општини и граду врати функција социјалне заштите њихових грађана, јер се потребе људи ефикасно, економично, правремено и рационално могу најбоље задовољити у непосредном окружењу – породици и локалној заједници.

2. Анализа ситуације

Процеси транзиције у систему социјалне заштите започети су 2001. године, деловањем Владе и надлежн министарства, међународних и домаћих невладиних организација.

Поред институција које делују у области социјалне заштите (ЦСР, Дом здравља, предшколске и школске установе, НСЗ) ,у Прибоју се социјалном и

хуманитрном делатношћу баве и О.О. Црвеног крста и неколико удружења грађана, којима приоритет није социјална заштита, већ се спорадично баве социјалном заштитом појединих група (жене, деца, омладина, особе са инвалидитетом).

По директоријуму НВО Златиборског округа, издатог од стране Ресурс центра из Пожеге из 2005. године, у Прибоју је било регистровано 13 НВО. У међувремену, неке НВО су престале са радом, а неке нове су се регистровале. И поред великог броја регистрованих НВО, у Прибоју није довољно развијен грађански сектор. Од свих регистрованих НВО само три до четири су активне, транспарентне и имају развијену сарадњу са свим осталим секторима у Прибоју. Две НВО које су, можда, достигле највећи ниво изградње партнерских односа и партиципације на локалном нивоу су: Женска иницијатива Прибој и Центар за људска права Прибој. Ове организације се финансирају искључиво од својих пројеката, финансираних углавном од стране страних донатора и надлежних министарстава. Све већи број страних донатора учествује само у директним трошковима реализације пројекта, а не учествује у финансирању административних трошкова као што су простор, телефон и слично. Обзиром да су ове организације ангажоване као партнери и општине и министарстава и активно учествују (волонтерски) у креирању и националне и локалне политике, потребан им је адекватан простор са телефонском и интернет везом за реализацију свих активности. Превазилажењем проблема простора и комуникацијских веза, ове активне НВО би имале објективно бољу могућност за заједничко веће ангажовање у реализацији пројектних задатака.

ЖЕНСКА ИНИЦИЈАТИВА ПРИБОЈ - је основана 21. марта 2001. године као непрофитна, нестраначка, невладина организација, чија је **мисија усмерена ка** промоцији женских људских права, оснаживању жена и омладине за укључивање у савремене друштвене токове.

Реализовани пројекти су били усмерени ка економском оснаживању жена путем курсева енглеског, информатике, цветних аранжмана, кулинарства и кројења и шивења, здравље жена и подстицај омладинског активизма („Курс информатике и енглеског језика“, „Желимо здраве жене“, „Репродуктивно здравље-рано откривање рака дојке и грлића материце“, „Ја хоћу, ја могу, ја умем, Жена жени у борби против злостављања“, „И ми се питамо“, Саветовалиште за жене оболеле од рака дојке, Интеграција-акција, „Женска услужна задруга“ и многи други.).

Током свог постојања ЖИП је успоставила партнерства са локалном самоуправом, Центром за социјални рад, Националном службом за запошљавање, школама и НВО у Прибоју, Србији, Црној Гори и Босни и Херцеговини.

ЖИП је учествовала у изради и имплементацији локалне Стратегије одрживог развоја, локалне Стратегије социјалне заштите, чланица је републичке мреже „Жене, сиромаштво, развој“, основане на иницијативу потпредседника Владе, ангажоване су као контакт организације у министарствима у оквиру ГОП планирања и имплементације националне Стратегије за смањење сиромаштва.

Поред тога, усостављења је сарадња са међународним организацијама: ЕУ-фонд за реконструкцију, ЦИДА, Светска банка, Амбасаде у Србији, Савет Европе и друге.

ЦЕНТАР ЗА ЉУДСКА ПРАВА у Прибоју од 2001. године ради као канцеларија Београдског центра за људска права, а од августа 2003. године прерастао је у самосталну НВО.

Основни задатак Центра је да унапреди изучавање и заштиту људских права, развој демократије и грађанског друштва. Кроз своје активности (трибине, округли столови, семинари, културне манифестације, предавања из области људских права, едукација младих кроз радионице и друге активности) Центар настоји да допринесе уважавању идеје о људским правима, развоју свести грађана о значају поштовања људских права и покретању јавног мњења у прилог пуног поштовања и заштите људских права и правила хуманитарног рада.

Центар за људска права је до сада реализовао близу 40 пројеката . Од материјално видљивих који су допринели развоју наше локалне заједнице набрајамо само неке: Реконструкција физкултурне сале Гимназије, Реконструкција О.Ш. у Сјеверину и набавка опреме (компјутери), Изградња спортских терена поред О.Ш. у Сјеверину, Реконструкција и опремање дечјег одељења болнице у Прибоју.

Поред ове две НВО у Прибоју постоје и друге НВО и удружења грађана:

Друштво за помоћ особама ометеним у развоју, социо -хуманитарна организација за помоћ угроженим лицима

Друштво за церебралну парализу

Еколошки покрет Прибој

Агрономски центар

Центар за заштиту животне средине

Одбор за заштиту људских права и хуманитарну делатност

Света Ана,социо-хуманитарна организација , помоћ угроженима

Едукт план

Црвени крст

Поред институција, НВО и Удружења грађана, помоћ социјалној заштити могу пружити и **успешни предузетници у Прибоју**.У Прибоју постоји локална канцеларија за развој малих и средњих предузећа, чија је улога и инсистирање на социјално одговорном предузетништву.У том циљу канцеларија је иницирала удруживање предузетника кроз оснивање клуба са циљем сакупљања и давања потребних информација са једног места, заједничке набавке материјала, као и оснивање заједничког фонда међусобне помоћи и помоћи новооснованим предузећима.Преговори са великим предузетницима су у току око оснивања клуба.

Од прошле године, на иницијативу председника општине, организује се вече **успешних Прибојаца који живе у Србији и у дијаспори**.У њима препознајемо значајне партнере за развој локалне заједнице из које су потекли и који могу одиграти значајну функцију у унапређењу социјалне заштите грађана Прибоја.

<p>CHANCE</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Постојане КООП-а ■ Постојане локалне Стратегије и њене презентације у Јавности ■ Постојане активних НВО и удружена грађана ■ Постојане локалних медија ■ Спремност свих сектора на сарадњу 	<p>CHANCE</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Реформски процеси који се ослањају на међународне и европске циљеве ■ Србија је чланица Савета Европе ■ Ратификоване међународних споразума о људским правима
<p>CHALLENGES</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Незаинтересованост грађана за решавање колективних као и личних проблема ■ Неусклађено и нецеловито сагледавање проблема ■ Недовољно изграђена свест и лична одговорност за учешће у решавању проблема социјалне заштите ■ Негативан утицај појединих политичких структура ■ Посебно, непрепознати локални лидери у заједници у области социјалне политике (заштите). 	<p>CHALLENGES</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Предрасуде код грађана, свежа сећања на ратна збивања, несигурност грађана припадника мањина, што за последицу даје апатију и инертност грађана. ■ Спори и неусклађени процеси децентрализације и укључивања у евроинтеграције

3. Дефиниција и дијагноза проблема :

Садашњи централизовани систем социјалне заштите је довео до тога да **грађани социјалну заштиту на локалном нивоу не доживљавају као систем на који могу и треба да утичу, те се пасивно односе према њему** и нису мотивисани за било какво активније укључивање у доношење одлука, заокупљени проблемом личне егзистенције нису осетљиви на туђе проблеме .

Ниво развијености капацитета сектора грађанског друштва није у стању да одговори захтевима интегративног система социјалне заштите на адекватан начин - И поред формалног постојања једног броја организација грађанског друштва у општини, релативно мали број је усвојио

правила савременог начина пословања. Недостатак простора за рад, изостанак реализације програма обуке о пројектном менаџменту, низак ниво унутарсекторске повезаности ових организација само су део узрока оваквог стања.

Као последица оваквог стања, општина Прибој спада у ред општина у којима је грађанско организовање видљиво кроз рад изузетно малог броја организација (нпр. Женска иницијатива, Центар за људска права, Удружење МНРО, Удружење церебралне парализе).

Од организација које су препознатљиве у заједници, посебно се истичу организације које се баве унапређењем положаја жена и особа са инвалидитетом. Зато је и број пројеката који су се до сада реализовали релативно мали, ако се узму у обзир потребе заједнице за успостављањем алтернативних и иновативних програма.

Сарадња организација грађанског друштва и институција није довољно развијена, а и у случајевима када су успостављени партнерски пројекти изостали су протоколи који треба да омогуће одрживост успостављених партнерских услуга. Овакав приступ је парцијални и доводи до неравномерних услуга и преклапања појединих услуга, а и проблеми се не сагледавају целовито.

Сектор привреде не препознаје интерес да се активније укључи у решавање социјалних проблема у заједници. Привреда Прибоја (посебно сектор МСП) неразвијена и оптерећена бројним проблемима и то представља кључни узрок за његову недовољну укљученост у решавање социјалних проблема. Са друге стране, присутна је и недовољна информисаност о могућностима за укључење у решавање социјалних проблема, као и информисаност о предностима које доноси социјално одговорно предузетништво. И треће, чак и у случајевима када су представници привреде мотивисани да помогну својим суграђанима, изостали су општински механизми који ће осигурати да се донирана средства дистрибуирају на начин који ће омогућити решавање узрока, а не само последица проблема (и то не само у појединачним случајевима).

Све то доводи до ниског нивоа укључења представника привреде у решавање социјалних проблема (посебно проблема незапослености осетљивих друштвених група), а у случајевима када и долази до донирања средстава, којима се у суштини не реагује на узроке, већ само на последице, најчешће проблема појединих суграђана.

Велики број грађана Прибоја који се налазе у дијаспори, нема информације о потребама својих заједница, нити има могућности да пружи адекватну помоћ и подршку којом би се изашло у сусрет бројним потребама грађана. Локална заједница не препознаје грађане Прибоја, који су стицајем животних околности, за центар својих радних и животних интересовања изабрали друге државе, али код којих постоји велика мотивација да помогну својим суграђанима, као потенцијалне partnере у процесу унапређења живота у свом родном граду.

4. Закључци :

- недовољна осетљивост и солидарност грађана за проблеме других;
- НВО се баве спорадично социјалном заштитом појединих група (жене, деца, омладина) и анимирањем грађана као и повећањем осетљивости грађана на проблеме ових група;
- недовољно изграђена свест и лична одговорност за учешће у решавању проблема социјалне заштите;
- неусклађено и нецеловито сагледавање проблема;
- спремност свих сектора на сарадњу и прикључивање наше локалне заједнице реформским процесима социјалне заштите се огледа кроз тимски рад ОКСП-а на изради Стратегије;

5. Препоруке

Стално усклађивање локалне Стратегије са међународним и Националним стратегијама.

Потребно је на локалном нивоу утврдити механизме који омогућавају активно учешће грађана и корисника социјалне заштите у одлучивању о начинима за задовољавање социјалних потреба и за то неопходним средствима, што ће омогућити транспарентност и ефикасност система.

Партиципација ће омогућити грађанима и корисницима, да као интересне групе, активно и одговорно учествују у подстицању развоја и унапређења система социјалне заштите.

Да би организације грађанског друштва наставиле и даље да успешно допринесе развоју локалне заједнице, неопходно је да им локална власт помогне у решавању проблема: обезбеђењу простора за рад са телефонским и интернет прикључцима, као и едуковању и сталном усавршавању њених чланица и анимирању осталих НВО које до сада нису активно учествовале у развоју локалне заједнице.

6. Оперативни циљеви

1. Унапређење постојећих и успостављање нових капацитета организација грађанског друштва;
2. Проширење мреже сарадника и партнера за потребе побољшања социјалног положаја угрожених грађана;

Приоритет					
ИНФОРМИСАНИ ГРАЂАНИ – АКТИВНИ ГРАЂАНИ					
Оперативни циљ 1 - 1.1 Успостављање одрживих општинским механизма за континуирано информисање грађана/ка у области социјалне политике ради остваривања социјалних права и задовољења социјалних потреба				укупна вредност: 114 000	
активност	рок	одговорност	ресурси	средств	индикатори

				ва	
Организовање јавне расправе о нацрту Стратегије социјалне заштите	мај 2008	ОКОСП Локални медији	Простор Логистика	10 000	Број грађана који су узели учешће у јавној расправи Број емитованих прилога на лок.медијима са позивом на јавну расправу. Број сугестија грађана на нацрт Стратегије
Успостављање редовне контакт емисије на локалном радију и ТВ о темама од значаја за остваривање социјалних права грађана	од априла до краја године	ОКОСП Локални медији	РТВ Прибој	Обезбедити бесплатан термин на радију	Број емитованих ТВ емисија Број емитованих радио емисија Број и структура гостију Број питања и коментара слушалаца/гледалаца
Постављање и редовно ажурирање линка на општинском сајту посвећеном социјалној политици	од априла до краја године	ОКОСП Општинска управа	Општина Прибој	24 000	Број прилога на линку општинског сајта Број посета Број коментара и питања грађана
Израда " Социјалног водича" за суграђане о могућностима остварења социјалних права који ће бити дељен преко МЗ. Тираж 1000_____ примерака.	По усвајању буџета за наредну годину	ОКОСП , СК, Центар за социјални рад		80 000	Број социјалних права обухваћених у водичу Број институција које су узеле учешће у изради водича Број одштампаних примерака Број дистрибуираних примерака
Оперативни циљ 2 - Успостављање одрживих механизма за континуирано испитивање социјалних потреба и проблема грађана			укупна вредност: 590 000		
Активност	Рок	одговорност	ресурси	средства	индикатори
Формирање мултисекторског Тима за мониторинг и евалуацију општинских стратешких документа (Стратегије за социјалну заштиту и Локалног плана акције	Април 2008	Локална самоуправа		90 000	<ul style="list-style-type: none"> Успостављен тим за мониторинг и евалуацију који се

за децу					састаје једанпут месечно
Формирање базе података о социјалним потребама и проблемима грађана у оквиру месних заједница		ОО ЦК, Центар за социјални рад	Партнерства за пружање помоћи	500 000	Формиране базе података Број партнера који су пружали помоћ
ПРИОРИТЕТ 2 - РАЗВОЈ МРЕЖЕ ПРУЖАОЦА СОЦИЈАЛНИХ УСЛУГА					
Оперативни циљ 1 - Унапређење постојећих и успостављање нових капацитета организација грађанског друштва				Укупна вредност 850 000	
Активност	рок	одговорност	Ресурси	Средства	Индикатори
Обезбеђивање простора за рад Женске иницијативе из Прибоја и Центра за људска права	У 2008.	Општина Прибој		450 000	Обезбеђен адекватан простор за рад са прикључцима за струју ,тв, тел,интернет
Организовање обука за представнике организација грађанског друштва	континуирано	ЛК МСП,ОО ЦК ,НВО		300.000	Број organizovanih обука Број грађана обухваћених обукана
Формирање мреже организација грађанског друштва у циљу дефинисања области у којима свака од њих може пружати социјалне услуге	До краја 2008.	НВО осетљиве групе грађана, Удружења,институције дијаспора , предузетници		100 000	Формирана мрежа организација и дефинисане области и задужења
Успостављање рада Волонтерског центра	2009.	Општина Прибој Црвени крст Организације грађанског друштва	Окупљање партнера у оквиру Црвеног крста		Успостављен волонтерски центар
Оперативни циљ 2 - Проширење мреже сарадника и партнера за потребе побољшања социјалног положаја угрожених грађана				Укупна вредност: 100 000	
Успостављање механизма за редовно информисање представника бизнис сектор о могућностима и предностима финансирања	мај 2008.	ОКОСП ,ЛК МСП	Редовне активности рада ЛК МСП из сопствених		Основан КЛУБ предузетника Прибоја Основан фонд социјалне заштите од стране

социјалних програма			средства		предузетника
Доношење Плана за успостављање механизма редовне комуникације општине са представницима дијаспоре и његова реализација у складу са договореном динамиком (формирање базе података о грађанима Прибоја у дијаспори, редовно достављање информација путем електронске поште, годишња окупљања са представницима дијаспоре)	До краја 2008.	ОКСОП , НВО, Општина		100 000	Формирана база података о дијаспори и успешним Прибојским предузетницима који раде ван Прибоја Урађен план комуникације са дијаспором Редовно годишње окупљање дијаспоре са општинском власти
Формирање фонда за социјални развој Општине Прибој	2010.	Општина Прибој			Формиран фонд социјалне заштите од стране дијаспоре и предузетника

ПРИОРИТЕТ 1	ИНФОРМИСАН И АКТИВАН ГРАЂАНИН – ЗАДОВОЉНА ЗАЈЕДНИЦА				
1.1 Повећање информисаности грађана о реформским процесима у области социјалне заштите	Рок за реализацију (од када до када)	Одговорност за реализацију (носилац и партнери)	Постојећи ресурси (инфраструктура, људски ресурси, постојећа издвајања из буџета и сл)	Потребна средства	Индикатори
1.1.1. Организовање јавне расправе о нацрту локалне стратегије социјалне политике и њена презентација на ТВ Прибој	јануар 2008.год.	ОКОСП	ОКОСП, ТВ Прибој Постоји посебан општински буџет за те сврхе	10.000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Број присутних на расправама • Број оних који су

					узели учешће на расправи
1.1.2. Информисање грађана о реализацији активности Стратегије Социјалне заштите путем РТВ и преко сеоских месних заједница путем промотивног материјала.	континуирано а најмање једном годишње	ПР општине, Центар за соц. рад. путем РТВ, НВО, ЦК, Сеоске месне заједнице	НВО, Центар за соц. рад, ЦК и локална самоуправа Постоји посебан општински буџет за те сврхе	12.000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Повећан проценат информисаности грађана утврдити на основу анкете на одређеном узорку • Број промотивног материјала који је дистрибуиран грађанима
1.1.3. Стално промовисање примера добре праксе у домену социјалне заштите на локалном и националном нивоу	По потреби	ПР општине, Центар за соц. рад. путем РТВ, НВО, ЦК	НВО и Центар за социјални рад	10.000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Примена добрих примера праксе у Прибоју
1.1.4. Постављање линка на општинском сајту везаном за реформске процесе социјалне заштите на локалном и националном нивоу	Континуирано	ПР Општине и Центар за социјални рад	Постоји сајт општине треба га ажурирати	8.000,00	<ul style="list-style-type: none"> • На сајту Општине се налазе најновији подаци имплементације стратегије
1.1.5. успостављање рада „ контакт програма“ на радио Прибоју једанпут седмично за питања и сугестије грађана и ПР службом Општине	По усвајању стратегије	ПР Општине и Центар за социјални рад и радио Прибој	Обезбедити бесплатан термин на радију		<ul style="list-style-type: none"> • Успостављен радио контакт и емитује се једанпут седмично • Број грађана који се јављају и учествују у контакт програму
1.1.6. Штампане годишњег информатора у 1000 примерака који ће бити подељен по месним заједницама ради информисања грађана о свим	По усвајању буџета за наредну годину	ПР општине, Центар за соц. рад. путем РТВ, НВО, ЦК	Из буџета Центра за соц. рад и општине	80.000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Одштампан информатор и подељен по месним заједницама

питањима социјалне заштите грађана (ко су актери социјалне заштите на локалном нивоу, циљне групе, врсте услуга које су на располагању грађанима, који су критеријуми за добијање одређених услуга, документи и захтеви за добијање одређених услуга.....).					<ul style="list-style-type: none"> • Повећан број информисаних грађана који траже социјалне услуге на правом месту
1.2 Подржавање, унапређивање и развој волонтерског рада у програмима који имају за циљ смањење сиромаштва					
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију (од када до када)	Одговорност за реализацију (носилац и партнери)	Постојећи ресурси (инфраструктура, људски ресурси, постојећа издвајања из буџета и сл)	Потребна средства	Индикатори
1.2.1. укључивања што већег броја грађана у активности хуманитарних организација, удружења грађана	континуирано	Сви актери			<ul style="list-style-type: none"> • Број оних који су спремни да учествују у хуманитарној помоћи
1.2.2. успоставити Тим за мониторинг и евалуацију у процесу имплементације Стратегије у коме ће бити и чланови грађанског друштва и представници осетљивих група	По усвајању стратегије	Локална самоуправа	Планирати у буџету општине средства за овакве сврхе	90.000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Успостављен тим за мониторинг и евалуацију који се састаје једанпут месечно
ПРИОРИТЕТ 2	НАШ ПРОБЛЕМ ЈЕ И ТВОЈ ПРОБЛЕМ-ТВОЈ ПРОБЛЕМ ЈЕ ПРОБЛЕМ СВИХ НАС				

2.1.Подизање нивоа осетљивости грађана и локалних политичких структура за питања везана за унапређење социјалног положаја грађана	Рок за реализацију (од када до када)	Одговорност за реализацију (носилац и партнери)	Постојећи ресурси (инфраструктура, људски ресурси, постојећа издвајања из буџета и сл)	Потребна средства	Индикатори
.2.1.1. Израда годишњег извештаја о процесима везаним за реформу социјалне политике и њено усвајање на Скупштини општине као и достављање извештаја члановима општинских одбора политичких странака.	На крају буџетске године	Центар за социјални рад	Из предвиђеног буџета Центра за социјални рад и Општине		<ul style="list-style-type: none"> • На крају године урађен извештај усвојен на скупштини општине и подељен одборницима
2.1.2.јавно заступање и континуирано информисање грађана о потребама осетљивих група и појединаца (особа са инвалидитетом, жртвама продичног и других видова насиља,сромашних група и појединаца итд),путем трибина,радионица, промотивног материјала.	Континуирано	НВО, Центар за социјални рад, ЦК	НВО и Центар за социјални рад из својих буџета и буџета општине	80.000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Број одржаних трибина по месним заједницама • Број подељеног промотивног материјала • Повећан број оних који учествују у неким видовима социјалне помоћи осетљивих група
2.2 Јавно заступање и подизање свести					

грађана о значају њихове партиципације у креирању социјалне политике.					
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију (од када до када)	Одговорност за реализацију (носилац и партнери)	Постојећи ресурси (инфраструктура, људски ресурси, постојећа издвајања из буџета и сл)	Потребна средства	Индикатори
2.2.1. Подизање свести грађана о потреби колективне и личне партиципације у решавању социјалних проблема кроз организовање трибина, радионица, округлих столова, РТВ, презентације и промотивних материјала	Континуирано	НВО, Центар за социјални рад, ЦК и локална самоуправа	НВО и Центар за социјални рад из својих буџета и буџета општине	100.000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Број одржаних трибина по месним заједницама • Број подељеног промотивног материјала • Повећан број оних који учествују у неким видовима социјалне помоћи осетљивих група
2.2.2. Преко сеоских МЗ успоставити двосмерну комуникацију између ОКОСП-а и грађана путем трибина, ради информисања, консултација и прикупљања података на терену.	Континуирано	ОКОСП и секретари месних заједница, НВО	Буџет општине	80.000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Број прикупљених података • Број актера укључених у прикупљање података

8. АРАНЖМАНИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ (план примене, праћење и процене стратегије)

У циљу јасног дефинисања улога и одговорности локалне заједнице у процесу примене стратегије, овај документ указује на модел који ће омогућити да се дефинисани стратешки правци, приоритети, циљеви и активности реализују на ефикасан и ефективан начин, користећи постојеће и градећи нове организационе капацитете.

План за примену стратегије има за сврху да:

1. **дефинише одговорности** између кључних актера који учествују у процесу примене стратегије и да разјасни улоге сваког од учесника и појасни њихову међузависност, како би се избегла преклапања и омогућило максимално коришћење постојећих организационих ресурса;
2. **успостави одрживи општински механизам наручивања социјалних услуга** које ће се пружати у партнерству локалних институција, организација грађанског друштва и привредних субјеката и тиме омогућити интегративни приступ решавању социјалних проблема и задовољењу социјалних потреба грађана/ки;
3. **омогући транспарентност процеса**, чиме ће се утицати на повећање поверења и партнерства између организација, институција и привредних субјеката, као неопходног предуслова за подизање квалитета социјалних услуга у заједници, који ће на најбољи начин изаћи у сусрет потребама грађана;

За потребе примене Стратегије, успостављени су следећи капацитети:

Финансијски капацитети за израду стратегије

- предлогом Одлуке о буџету за 2008. годину, Општина ће одредити износ од 14.000.000,00 динара за реализацију свих пројеката, у које су укључени и пројекти планирани „Стратегијом социјалне заштите“;
- поред овога, током процеса реализације буџета, уштедама, рационалним располагањима и преумеравањима средстава из појединих, сродних по сврси и циљевима буџетских ставки, омогућиће се финансирање појединих оперативних циљева и активности стратегије;
- као трећи, али не мање битан извор за финансирање стратегије, препознати су фондови Министарства за рад и социјалну политику, Министарство здравља, Министарство просвете и спорта, као и фондови међународних хуманитарних и развојних организација, из којих ће се прибављати средства за успостављање појединих пројеката. Такође, остварена је сарадња локалне самоуправе са Министарством за рад и социјалну политику, у погледу обезбеђивања средстава из фонда Националног инвестиционог плана, којима ће се остварити реализација следећих пројеката:
  1. Дом за старе;
  2. Дневни боравак за лица са посебним потребама;
  3. Стан купљен за услуге становања уз подршку

Организациони капацитети за реализацију стратегије

Председник општине Прибој је 09.10.2007. године донео Решење о образовању Општинског координационог одбора за социјалну политику општине Прибој. Успостављен је континуиран рад ОКОСП-а, као саветодавног тела председника Општине.

Мисија ОКОСП-а је усмерена ка: изградњи капацитета општине, општинских институција и организација грађанског друштва, како би се пружили адекватни одговори локалне заједнице на процесе децентрализације у области социјалне политике, и у том смислу, успоставили општински капацитети и организовале услуге које ће омогућити ефикасно и ефективно остваривање социјалних права и задовољење разноврсних социјалних потреба грађана/ки општине Прибој.

Кључне области деловања ОКОСП-а су усмерене ка:

1. изради Стратешког плана из области социјалне заштите;
2. примени (имплементацији) Стратешког плана за социјалну заштиту;
3. праћењу (мониторинг) активности и процени (евалуацији) остварених резултата ;
4. промовисању партнерских активности између јавног, приватног и сектора грађанског друштва;
5. активности усмерене ка прибављању финансијских средстава из међународних и националних извора, за реализацију програма дефинисаних Стратешким документом;
6. активности везане за реализацију процеса наручивања социјалних услуга (објављивање конкурса за финансирање услуга социјалне заштите пружених у партнерству јавног, приватног и сектора грађанског друштва; израда конкурсне документације- критеријуми за избор пројеката , апликациона форма, информатор за подносиоце пројеката, критеријуми и процес селекције, обрасци периодичних и финалног наративног и финансијског извештаја и др. докумената; саветодавна помоћ потенцијаним подносиоцима за израду квалитетних предлога пројекта; избор и именовање Комисије за бодовање и селекцију пројекта од стране ОКОСП-а у складу са договореним критеријумима; израда предлога одлуке за финансирање одобрених пројеката о којој се изјашњава председник Општине, праћење и реализација активности одобрених пројеката од стране Комисије за мониторинг, изабране по правилима која ће бити дефинисана посебном одлуком ОКОСП-а, процена реализације циљева постављених пројектом и подношење годишњег извештаја о раду ОКОСП-а СО-и и председнику Општине).
7. активност усмерена ка континуираној промоцији рада ОКОСП-а и обезбеђивању сталне комуникације са грађанима, републичким властима и међународним организацијама;
8. активности усмерене на прикупљање средстава за реализацију активности дефинисаних Стратегијом из других извора (међународне организације и средства привреде);

Поред описа послова и задатака, усвојен је и детаљан Пословник о раду ОКОСП-а. Чланови и заменици ОКОСП-а су представници Општинске управе, Центра за социјални рад, ресорних институција и организација грађанског друштва.

Послове координације рада ОКОСП-а врши Општинска управа, посредством координатора ОКОСП-а и то:

1. активности које се односе на ефикасан и ефективан рад ОКОСП-а (припрема састанака, активности везане за администрацију програма);
2. активности које се односе на процес израде стратешког плана (координација процеса израде стратешких и акционих планова, координација рада радних група, мониторинг, израда записника ...);
3. активности које се односе изградњу капацитета ОКОСП-а (логистичка подршка, обука, редовна комуникација са институцијама и НВО у циљу прослеђивања релевантних информација и др.);
4. активности које се односе на процесе наручивања услуга (логистика конкурса, прелиминарна селекција пројеката, логистичка подршка члановима Комисије за бодовање и селекцију, комисији за мониторинг и комисији за евалуацију, припрема уговора итд).

9. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Мониторинг и евалуацију ће радити тим, састављен од три члана, а чиниће га по један представник Општинске управе, ресорних институција и НВО. На свом првом, конститутивном, састанку тим ће усвојити план и методологију рада, а о свом раду израђиваће периодичне и финалне извештаје. У овим извештајима биће исказана процена успешности реализације очекиваних резултата Стратегије. Извештаји тима биће разматрани и усвајани на седници ОКОСП-а, а по потреби и на седници СО-е Прибој.

10. РЕСУРСИ

Буџетска линија	Из општинског буџета 2007. године	Из општинског буџета 2008. године
Социјална заштита		
Средства за проширене видове социјалне помоћи	3.500.000,00	3.800.000,00
Финансирање рада сигурне куће	1.700.000,00	1.900.000,00
Помоћ у кући	1.300.000,00	1.500.000,00
Центар за социјални рад-финансирање рада Центра	300.000,00	400.000,00
Имплементација Стратегије социјалног развоја (средства су за ову намену обезбеђена кроз подршку локалне самоуправе пројектима)		2.000.000,00
Укупно :	6.800.000,00	9.600.000,00
Финансирање Црвеног крста	1.600.000,00	2.250.000,00
Савез глувих и наглувих Златиборски округ	10.000,00	20.000,00
Удружење слепих и слабовидних Пријепоље	80.000,00	50.000,00
Удружење параплегичара и квадриплегичара	10.200,00	20.000,00
Удружење ратних и мирнодопских инвалида	50.000,00	65.000,00
Удружење цивилних инвалида рата	8.100,00	20.000,00

Друштво за церебралну и дечју парализу	450.000,00	450.000,00
Друштво са особама ометеним у развоју	450.000,00	450.000,00
Удружење дистрофичара	9.500,00	20.000,00
С в е г а :	9.467.800,00	10.945.000,00

11. КОНСУЛТАТИВНИ ПРОЦЕС СА ГРАЂАНИМА

Процес израде Стратешког плана уважио је принцип израде стратегије, којим је предвиђена континуирана консултација са грађанима, у циљу препознавања и дефинисања њихових потреба и пружања адекватних одговора локалне самоуправе, институција и организација грађанског друштва на исказане потребе.

С тим у вези, током процеса израде стратешког плана грађани су путем локалних медија (РТВ Прибој и локални часопис „Прича“) више пута информисани о активностима везаним за израду „Стратегије социјалне заштите“. Информације медијима су, путем саопштења за јавност, давали менторка у изради документа и координаторка ОКОСП-а.

Грађани су укључени у израду документа и путем учешћа у раду ОКОСП-а и представника организација грађанског друштва. Попуњавани су и упитници о мерљивости пружених услуга у области социјалне заштите и начину побољшања услуга.

Организована је и јавна расправа за грађане, путем које су имали могућност да конструктивним предлозима, примедбама и похвалама за урађени документ, партиципирају и дају свој допринос. На локалној ТВ је емитована и емисија под називом „Разговор са поводом“, на тему „Стратегија социјалне заштите општине Прибој“, у којој су директор Центра за социјални рад и координаторка ОКОСП-а представили радну верзију документа широј јавности.